

*Natura 2000 võrgustiku alade
metsaelupaikade ja -liikide
administratiivsete kaitsemeetmete
rakendamise kava*

SISUKORD

1. Sissejuhatus	4
1.2 Metsaelupaikade levik ja seisund Eestis	5
1.3 Metsaliikide ja metsadega seotud liikide seisund	7
1.4 Euroopa Liidu looduskaitsepoliitika	11
1.4.1 Loodus- ja linnudirektiiv	11
1.4.2 Elurikkuse strateegia	13
1.5. Siseriiklikud õiguslikud ja halduslikud meetmed	14
1.5.1. Looduskaitseeadus ja kaitse-eeskirjad	14
1.5.2. Metsaseadus	15
1.5.3. Metsade kaitse ja majandamine piiranguvööndis.....	15
1.5.4. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus	16
1.5.5. Vääriselupaikade kaitse	17
1.6. Inventuurid ja uuringud	18
1.7. Riiklik seire	18
2. Mõjutegurid ja administratiivsed meetmed	19
3. Kaitse korraldamise põhimõtted	20
3.1. Otsustuspuu Natura 2000 võrgustiku aladel metsateatiste menetlemisel	20
3.2 Kaitsealuste ja kaitse-eesmärgina nimetatud liikide kaitsepõhimõtted Natura 2000 aladel metsateatiste menetlemisel	26
4. Raiete kumuleerumine	28
5. Teemakaardid	29
LISAD	36

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 25 lõikele 1 võib kaitstava loodusobjekti kaitse korraldamiseks koostada kaitsekorralduskava. Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise korra¹ alusel koostatakse administratiivsete meetmete rakendamist planeeriv kaitsekorralduskava, et vältida ebasoodsa mõju tekkimist Natura 2000 võrgustiku aladele jäävatele nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (nn Loodusdirektiiv e LoD) lisas I nimetatud elupaigatüüpidele ja lisas II nimetatud liikidele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ (nn Linnudirektiiv e LiD) lisas I nimetatud linnuliikidele ja selles nimetatuta rändlinnuliikidele.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektori asetäitja. Teave kava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva kava eesmärk on:

- kirjeldada metsaelupaikade kaitseks Natura aladel kehtestatud õiguslikke meetmeid;
- anda alapõhiseid soovitusi administratiivsete meetmete rakendamiseks;
- anda terviklik ülevaade Natura 2000 alade metsaelupaigatüüpide ja metsaliikide kaitse-eesmärkidest.

Kavas kirjeldatud kaitsemeetmete piisavuse hindamiseks viidi läbi keskkonnamõjude strateegiline hindamine (edasipidi KSH) *lisada info KSH protsessile, toimunud kaasamiskoosolekute kohta, viidata kava lisas olevatele protokollidele.*

Kava koostamist koordineeris Keskkonnaameti **XX** spetsialist **XXX** (tel.; e-post: xxx@keskkonnaamet.ee) / Kava koostas **XXX** (tel: **xxxxxxx**, e-post: xxx@xxx.xx).

¹Keskkonnaministri 07. november 2022. a määrus nr 50 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine”. Kättesaadav: [Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine–Riigi Teataja](#)

1. Sissejuhatus

Vastavalt loodusdirektiivile ja linnudirektiivile on igal liikmesriigil kohustus kehtestada kaitsealade suhtes kaitsemeetmed, mille hulka kuuluvad ka kaitsekorralduskavad. Kaitsekorralduskavad peavad olema eraldi välja töötatud või lisatud muudesse arengukavadesse ning vastama aladel esinevate LoD I lisa looduslike elupaigatüüpide ja II lisa liikide ökoloogilistele vajadustele ning LiD lisa I nimetatud linnuliikidele ja selles nimetatata rändlinnuliikidele.

Kava koostamise eesmärk on tagada, et metsade majandamine ei seaks ohtu Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärgiks olevate metsaelupaikade ja -liikide seisundit ja säilimist. Tegemist on administratiivsete meetmete rakendamist planeeriva kavaga. Kavas kirjeldatakse ära metsaelupaikade ja metsaliikide kaitsepõhimõtted ning kavandatakse administratiivsed meetmed ja antakse üldised suunised metsaelupaikade ja -liikide kaitseks. Kava loob raamistiku kaitsepõhimõtete rakendamiseks, mille alusel saab välistada metsa raiest tingitud negatiivseid mõjusid Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele. Lisaks on tegemist on koondkavaga, mis võtab kokku senised Natura alade kaitsekorralduskavades seatud metsaelupaigatüüpide ja metsaliikide kaitse-eesmärgid ning täpsustab alapõhiseid kaitse-eesmärke, kui see on väärtuste soodsa seisundi saavutamiseks vajalik.

Käesolevale kavale viiakse/viidi läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille eesmärk on analüüsida ja anda hinnang kavas olevatele õiguslikele alustele ja meetmetele, sh kas nende rakendamine annab piisava kaitstuse negatiivse mõju vältimiseks Natura 2000 loodus- ja linnualade kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.

Käesolev dokument käsitleb kümnet LoD I lisa metsaelupaigatüüpi. Nendeks on: metsastunud luited (2180), vanad looduspõhised metsad (9010*²), 3) vanad laialehised metsad (9020*), 4) rohunditerikkad kuusikud (9050), 5) okasmetsad moreenikõrgendikel (9060), 6) soostuvad ja soolehtmetsad (9080*), 7) rusukallete ja jäärakute metsad (9180*), 8) siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), 9) lammi- lodumetsad (91E0*), 10) laialehised lammimetsad kaldavallidel (91F0). Nimekirjast on välja jäetud elupaigatüüp puiskarjamaad (9070), mida käsitletakse direktiivis kui metsaelupaika, kuid siseriiklikult pärandniiduna. Puiskarjamaade levikut ja seisundit hinnatakse poollooduslike koosluste inventuuride põhjal.

Kava käsitleb 251 kaitsealust metsaliiki ja metsadega seotud liiki³, millest ühtlasi 52 on määratud Natura korralduse⁴ järgi Natura 2000 alade kaitse-eesmärgiks.

Kava käsitleb metsade kaitset ja majandamist ainult kitsalt metsaraietest (metsaseadus § 28), v.a raadamine, tulenevate mõjudena kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja elupaigatüüpidele, mitte laiemalt metsade majandamisega seotud tegevuste (kraavide hooldamine, kuivendamine jne) täiendavate mõjude avaldumist, mis võivad tekkida muu inimtegevuse käigus. Seetõttu keskendutakse kavas eelkõige just metsateatiste menetlustes vajalike protsesside läbimisele ja tingimustele, et loa väljastajal oleks veendumus, et planeeritaval raiel puudub negatiivne mõju Natura ala kaitse-eesmärgile ja teviklikkusele. Muud asjaolud, mis võivad liigi või elupaigatüübi

² * – esmatahtsad elupaigatüübid.

³ Lisa 2. Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhis.

⁴ Vabariigi Valitsuse 23. aprilli 2009. a korraldus nr 148 Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” muutmine. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13175848>

seisundit mõjutada, tuleb hinnata eraldiseisva eelhindamise (EH) või keskkonnamõju hindamise (KMH) käigus.

Käesolev kaitsepõhimõtete rakendamise kava on Keskkonnaameti (KeA) sisemist töökorraldust reguleeriv dokument, mis samas loob raamistiku raietele KMH eelhindamise või KMH läbiviimiseks. Kavas käsitletav otsustuspuu ja administratiivsed meetmed on abimaterjalid/suunis metsateatiste menetlemisel. Seega, kavas ja selle KSH aruandes kirjeldatavaid meetmeid on edaspidi võimalik kasutada metsateatiste väljastamisel, kas eelhinnangu andmiseks või kui metsateatise menetlemisel olemasoleva KSH käigus asjaolud ei ole olulisel määral muutunud ja tegevus piirneb antud kava raamistikus (ning kavale tehtud KSH ei ole vanem kui 4 aastat), võib jätta eraldi seisva keskkonnamõju hindamise algatamata⁵.

Lisaks on kavas teemakaardid iga Natura ala kohta, mis sisaldavad ülevaadet kavaga seatud raiepiirangutest ning alapõhistest kaitse-eesmärkidest, mis on seatud metsaelupaigatüüpidele ja metsaliikidele. Kaitse-eesmärkide seadmine läbi käesoleva kava on põhjendatud kavale tehtavast KSH-st, mille jaoks on koondatud kokku kaitsekorralduskavades seatud kaitse-eesmärgid ning vajadusel on ajakohastatud alapõhiseid kaitse-eesmärke.

1.2 Metsaelupaikade levik ja seisund Eestis

Natura 2000 loodusaladel on Eestis kokku 188 214 ha metsaelupaiku (EELIS (Eesti looduse infosüsteem, 04.07.2024)). Neist 35 905 ha on piiranguvööndis, 137 249 ha sihtkaitsevööndis, reservaatides 3014 ha ja 12 708 ha hoiualadel. Piiranguvööndi eramaadele jääb metsaelupaiku 11 613,7 ha ning riigimaale 27 823 ha. Tegu on ajas muutuva suurusega, sest igal aastal viiakse läbi inventuure, millest suur osa tellitakse välistelt partneritelt, kuid neid viivad läbi ka Keskkonnaameti spetsialistid.

Viimase (2019) LoD (artikkel 17) aruande põhjal on Eestis soodsas seisundis kaks metsaelupaigatüüpi – rusukalle ja jäarakute metsad (9180*) ja lammi-lodumetsad (91E0). Ülejäänud metsaelupaikade üldhinnang on ebapiisav või halb. Üldhinnang „ebapiisav” või „halb” antakse, kui vähemalt üks neljast seisundikriteeriumist (levila, pindala, struktuur ja funktsioonid või seisund tulevikus) on vastava hinnanguga. Peamine näitaja, miks üldhinnang on „ebapiisav” või „halb”, on tingitud pindala vähenemisest või struktuuri ja funktsioonide ebasoodsast seisundist⁶. Üks põhjus, miks näitajad ei ole hinnatud soodsaks, on loodusaladel toimuva majandustegevus (raied), peamiselt kaitsealade piiranguvööndites. Tuleb arvestada, et LoD aruandluses käsitletakse metsaelupaiku ka väljaspool Natura 2000 alasid⁷.

Tabel 1. Loodusdirektiivi artikli 17 aruandes toodud metsaelupaigatüüpide seisundinäitajad.

Loodusdirektiivi kood	Kirjeldus	Levila	Pindala	Struktuur ja funktsioonid	Tulevik	Üldhinnang 2019	Trend 2019
9010*	Vanad loodumetsad	Soodne	Ebapiisav	Halb	Ebapiisav	Halb	teadmata
9020	Vanad laialehised metsad	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	halvenev
9050	Rohunditerikkad kuusikud	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	halvenev
9060	Okasmetsad oosidel	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	halvenev

⁵ KeHJS § 11 lg 6²

⁶Article 17 web tool. Habitat report. Kättesaadav: <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>

⁷ Roasto, R., Tampere, U. (toim). 2020. Eesti looduse kaitse aastal 2020. Keskkonnaagentuur, Tallinn.

9080*	Soostuvad ja soolehtmetsad	Soodne	Soodne	Halb	Ebapiisav	Halb	stabiilne
9180*	rusukallete ja jäärakute metsad	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	stabiilne
91D0*	Siirdesoorabametsad	Soodne	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	stabiilne
91E0*	Lammilodumetsad	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	stabiilne
91F0	Laialehised lammimetsad	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Soodne	Ebapiisav	teadmata
2180	Metsastunud luited	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Halvnev

TÖÖVERSIOON

1.3 Metsaliikide ja metsadega seotud liikide seisund

Loodus- ja linnudirektiivi aruandluses eraldi metsaliikide ja metsadega seotud liikide seisundit ei käsitleta, mistõttu tabelis 2 on esitatud metsaliikide nimekiri, mis baseerub Keskkonnaameti⁸ ja Keskkonnaagentuuri⁹ määratlustel. Omakorda saaks tabel 2 nimekirjas eristada veel kaksikbiotoopseid maastiku- ja metsamaastikuliike. Metsamaastikuliigid on need, kes vajavad metsamaal suuremat koduterritooriumi ja levimisala, kui on Eesti looduse infosüsteemis (EELIS, Keskkonnaagentuur) märgitud pesitsuspaik. Näiteks metsis, kanakull, laanepüü, laanerähn, lendorav jne. Teistel juhtudel on liikide pesitsusala mets, aga toitumisala seotud avamaastikuga nagu meri või põld. Sellisteks on merikotkas, suur- ja väike-konnakotkas, kaljukotkas jt. EELISes kajastuvad loomaliikide elupaigad on reeglina pesitsusaegsed ehk sigimiselupaigad, mis vajadusel hõlmavad ka pesitsusaegseid toitumisalasid. Taimede, seente ja samblike puhul on EELISes märgitud kaitsealuste liikide leiukohad, mis võivad olla punktobjektidena või polügoonidena märgitud vastavalt liigi kasvukohale.

Loodusdirektiivi 2019. aasta aruandes (Tabel 2) on kokku 33¹⁰ metsaga seotud liiki, millest kolme seisund on teadmata, seitsme seisund ebapiisav, kahe seisund halb ja 11 seisund soodne¹¹. Linnudirektiivi 2019. aasta aruande järgi on metsalindude pikaajaline populatsiooni trend langev 32, stabiilne 27 ja tõusev 21 liigil. Liikide negatiivsete trendide põhjuseks ei ole ainult raied. Rändliikide arvukuse muutusi mõjutavad rändeolud või kliimatilistest aspektid. Samuti ei saa otseselt seostada negatiivset trendi raieetega liikide puhul, mida mõjutavad pigem metsade või soode kuivendamine või keskkonnas olevad mürgid. LiD aruande põhjal on kahaneva trendiga metsamaastikuliigid kassikakk, kelle suurim surve- ja ohutegur on kisklus, karvasjalg kakul nii kisklus kui ka metsamajandus ehk kombinatsioon mõlemast. Seetõttu ei saa välistada raie mõjusid, kui vahemikus 2001-2017 aasta on seirepunktide ümbruses (500 m) liikide elupaiga pindala vähenenud¹².

Aruandluse kohaselt on paranenud teadmiste hulk, mis on vähendanud teadmata seisundiga LoD liikide osakaalu. Kui 2007. aastal oli teadmata seisundiga liike 24 %, siis 2019. aastal vaid 7 %. Nii on kasvanud soodsas seisundis liikide hulk 2007. aastast peaaegu kaks korda, 24 protsendilt 56 protsendini. Üldiselt on Eestis LoD liikide seisundi hinnangud võrreldes teiste Euroopa Liidu maadega paremad. Euroopa Liidu tervikuna on soodsas seisus 31% kõigist liikidest aruannete põhjal¹³. Elupaigatüüpide puhul on Eestis soodsas seisundis 57 %, ebapiisavas 37 % ja halvas 6 %. Euroopa Liidus tervikuna on soodsas seisundis 16 %, ebapiisavas 47 %, halvas 30 % ja teadmata seisundiga 7 % elupaigatüüpidest.¹⁴

⁸ Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise tabel (Lisa 2).

⁹ Leivits, M. Ülevaade metsadega seotud linnustiku seisundist, 2019. Keskkonnaagentuur.

¹⁰ Selles arvestuses pole arvestatud ainult V lisa liikide ja nahkhiirtega.

¹¹ Leivits, M. Üle-Euroopalise tähtsusega liikide seisund Eestis – loodusdirektiivi liikide seisund, 2022. Keskkonnaagentuur.

¹² Leivits, M. Ülevaade metsadega seotud linnustiku seisundist, 2019. Keskkonnaagentuur. Lk 40.

¹³ Leivits, M. Üle-Euroopalise tähtsusega liikide seisund Eestis – loodusdirektiivi liikide seisund, 2022. Keskkonnaagentuur.

¹⁴ Loodusdirektiivi liikide ja elupaigatüüpide seisund. Keskkonnaportaali. Kättesaadav: [Loodusdirektiivi liikide ja elupaigatüüpide seisund | Keskkonnaportaali](#)

Tabel 2. LoD metsaliikide ja metsaga seotud liikide seisund¹⁵

Loodusdirektiivi liik (53)	Eesti nimi	II	IV	V	Levila	Populatsioon	Elupaik	Tulevik	Üldhinnang 2019	trend
<i>Agrimonia pilosa</i>	Karvane maarjalepp	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Boros schneideri</i>	Männisinelane	1			Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Soodne	Ebapiisav	+
<i>Buxbaumia viridis</i>	Roheline hiidkupar	1			Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Canis lupus</i>	Hunt			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Castor fiber</i>	Kobras			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Cinna latifolia</i>	Laialehine nestik	1	1		Soodne	Soodne	Ebapiisav	Soodne	Ebapiisav	=
<i>Cladonia (Cladina) subsp.</i>	Perekond porosamblik			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Coenonympha hero</i>	Vareskaera-aasasilmik		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Väike-punalamesklane	1	1		Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	+
<i>Cypripedium calceolus</i>	Kaunis kuldking	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Dianthus arenarius subsp. arenarius</i>	Nõmmnelk	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Dichelyma capillaceum</i>	Juus-kiilsirbik	1			Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Dicranum viride</i>	Roheline kaksikhammas	1			Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Eptesicus nilsonii</i>	Põhja-nahkhiir		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Euphydryas maturna</i>	Suur-mosaiikliblikas	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Lacerta agilis</i>	Kivisalisik		1		Halb	Halb	Halb	Halb	Halb	-
<i>Lepus timidus</i>	Valgejänes			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Leucobryum glaucum</i>	Harilik valvik			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Ligularia sibirica</i>	Harilik kobarpa	1	1		Soodne	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	-
<i>Lutra lutra</i>	Saarmas	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Lycopodium spp.</i>	Sugukond kollalised			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Lynx lynx</i>	Ilves			1	Soodne	Halb	Soodne	Soodne	Halb	=
<i>Margaritifera margaritifera</i>	Ebapärlikarp	1	1		Halb	Halb	Ebapiisav	Halb	Halb	=
<i>Martes martes</i>	Metsnugis			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Moehringia lateriflora</i>	Ida-võsalill	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Musccardinus avellanarius</i>	Pähklinäpp		1		Teadmata	Teadmata	Teadmata	Teadmata	Teadmata	
<i>Mustela lutreola</i>	Euroopa naarits	1	1		Ebapiisav	Ebapiisav	Soodne	Soodne	Ebapiisav	=
<i>Mustela putorius</i>	Tuhkur			1	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Myotis brandtii</i>	Tõmmulendlane		1		Soodne	Soodne	Teadmata	Soodne	Soodne	+
<i>Myotis dasycneme</i>	Tiigilendlane	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Myotis daubentonii</i>	Veelendlane		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Myotis mystacinus</i>	Habelendlane		1		Teadmata	Teadmata	Teadmata	Soodne	Teadmata	
<i>Myotis nattereri</i>	Nattereri lendlane		1		Teadmata	Teadmata	Teadmata	Soodne	Teadmata	
<i>Nyctalus noctula</i>	Suurvidevlane		1		Soodne	Ebapiisav	Soodne	Soodne	Ebapiisav	-
<i>Oxyporus mannerheimii</i>	Must-seenesultan	1			Soodne	Ebapiisav	Teadmata	Teadmata	Ebapiisav	=
<i>Pipistrellus nathusii</i>	Pargi-nahkhiir		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Kääbus-nahkhiir		1		Soodne	Teadmata	Soodne	Soodne	Soodne	=
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Pügmeenahkhiir		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Plecotus auritus</i>	Pruun-suurkõrv		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Pteromys volans</i>	Lendorav	1	1		Halb	Halb	Halb	Halb	Halb	-
<i>Pulsatilla patens</i>	Palu-karukell	1	1		Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	=
<i>Rana arvalis</i>	Rabakonn		1		Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	-
<i>Rana temporaria</i>	Rohukonn			1	Soodne	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	-
<i>Sicista betulina</i>	Kasetriibik		1		Soodne	Teadmata	Teadmata	Teadmata	Teadmata	=
<i>Stephanopachys linearis</i>	Männipurelane	1			Ebapiisav	Ebapiisav	Teadmata	Teadmata	Ebapiisav	x
<i>Thesium ebracteatum</i>	Püst-linalehik	1	1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Triturus cristatus</i>	Harivesilik	1	1		Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	=
<i>Ursus arctos</i>	Karu		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Vertigo angustior</i>	Vasakkeermene pisitigu	1			Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	=
<i>Vertigo genesii</i>	Väike pisitigu	1			Teadmata	Teadmata	Teadmata	Teadmata	Teadmata	
<i>Vertigo geyeri</i>	Luha-pisitigu	1			Soodne	Teadmata	Teadmata	Teadmata	Teadmata	
<i>Vespertilio murinus</i>	Hõbe-nahkhiir		1		Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	Soodne	+
<i>Xyletinus tremulicola</i>	mardikas Xyletinus	1			Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	Ebapiisav	+

¹⁵ Article 17 web tool. Habitat report. Kättesaadav: <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>

Tabel 3. LiD Metsaliikide ja metsadega (pesitsevad) seotud liikide seisund. Article 12 web tool¹⁶.

Liik (82)	Eesti nimi	lühike populatsiooni trend 2019	pikk populatsiooni trend 2019
<i>Accipiter gentilis all others</i>	Kanakull	stabiilne	langev
<i>Accipiter nisus all others</i>	Raudkull	stabiilne	stabiilne
<i>Aegithalos caudatus</i>	Sabatihane	stabiilne	stabiilne
<i>Aegolius funereus</i>	Karvasjalg-kakk e laanekakk	stabiilne	langev
<i>Alcedo atthis</i>	Jäälind	tõusev	stabiilne
<i>Anthus trivialis</i>	Metskiur	stabiilne	langev
<i>Aquila chrysaetos</i>	Kaljukotkas	tõusev	tõusev
<i>Bonasa bonasia</i>	Laanepüü	langev	langev
<i>Bubo bubo</i>	Kassikakk	langev	langev
<i>Buteo buteo</i>	Hiireviu	stabiilne	stabiilne
<i>Carduelis carduelis</i>	Ohakalind	tõusev	stabiilne
<i>Certhia familiaris</i>	Porr	langev	stabiilne
<i>Chloris chloris</i>	Rohevint	tõusev	tõusev
<i>Ciconia nigra</i>	Must-toonekurg	langev	langev
<i>Circaetus gallicus</i>	Madukotkas	stabiilne	stabiilne
<i>Clanga clanga</i>	Suur-konnakotkas	langev	langev
<i>Clanga pomarina</i>	Väike-konnakotkas	stabiilne	tõusev
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Suurnokk-vint	stabiilne	langev
<i>Columba oenas</i>	Õõnetuvi	stabiilne	langev
<i>Columba palumbus palumbus</i>	Kaelustuvi	tõusev	tõusev
<i>Corvus corax</i>	Ronk	stabiilne	stabiilne
<i>Cuculus canorus</i>	Kägu	stabiilne	stabiilne
<i>Cyanistes caeruleus s. str.</i>	Sinitihane	stabiilne	stabiilne
<i>Dendrocopos leucotos</i>	Valgeselg-kirjurähn	stabiilne	tõusev
<i>Dendrocopos major all others</i>	Suur-kirjurähn	stabiilne	tõusev
<i>Dryobates minor</i>	Väike-kirjurähn	langev	langev
<i>Dryocopus martius</i>	Musträhn	stabiilne	tõusev
<i>Emberiza citrinella</i>	Talvike	stabiilne	langev
<i>Erithacus rubecula</i>	Punarind	langev	stabiilne
<i>Falco columbarius</i>	Väikepistrik	langev	langev
<i>Falco subbuteo 21</i>	Lõopistrik	stabiilne	stabiilne
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Must-kärbsenäpp	langev	langev
<i>Ficedula parva</i>	Väike-kärbsenäpp	stabiilne	tõusev
<i>Fringilla coelebs all others</i>	Metsvint	stabiilne	stabiilne
<i>Garrulus glandarius</i>	Pasknäär	stabiilne	tõusev
<i>Glaucidium passerinum</i>	Värbkakk	tõusev	tõusev
<i>Grus grus</i>	Sookurg	stabiilne	tõusev
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Merikotkas	tõusev	tõusev
<i>Jynx torquilla</i>	Väänkael	stabiilne	langev
<i>Lanius collurio</i>	Punaselg-õgija	langev	langev
<i>Leiopicus medius</i>	Tamme-kirjurähn	tõusev	tõusev
<i>Lophophanes cristatus</i>	Tutt-tihane	langev	langev
<i>Loxia curvirostra</i>	Kuuse-käbilind	kõikuv	kõikuv

¹⁶ Article 12 web tool. Habitat report. Kättesaadav: <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/>

<i>Loxia pytyopsittacus</i>	Männi-käbilind	stabiilne	langev
<i>Lullula arborea</i>	Nõmmelõoke	langev	langev
<i>Lyrurus tetrix tetrix</i>	Teder	langev	langev
<i>Muscicapa striata</i>	Hall-kärbsenäpp	stabiilne	stabiilne
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Mänsak	stabiilne	tõusev
<i>Oriolus oriolus</i>	Peoleo	stabiilne	stabiilne
<i>Pandion haliaetus</i>	Kalakotkas	tõusev	tõusev
<i>Parus major</i>	Rasvatihane	stabiilne	stabiilne
<i>Periparus ater all others</i>	Musttihane	stabiilne	stabiilne
<i>Pernis apivorus</i>	Herilaseviu	stabiilne	stabiilne
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Lepalind	tõusev	tõusev
<i>Phylloscopus collybita s. str.</i>	Väike-lehelind	stabiilne	langev
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Mets-lehelind	langev	langev
<i>Phylloscopus trochiloides s. str.</i>	Nõlva-lehelind	stabiilne	tõusev
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Salu-lehelind	langev	langev
<i>Picoides tridactylus</i>	Laanerähn	langev	stabiilne
<i>Picus canus</i>	Hallpea-rähn	stabiilne	tõusev
<i>Picus viridis s. str.</i>	Roherähn	langev	langev
<i>Poecile montanus</i>	Põhjatihane	stabiilne	langev
<i>Prunella modularis</i>	Võsaraat	stabiilne	langev
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Leevike	langev	langev
<i>Regulus regulus</i>	Pöialpoiss	langev	langev
<i>Scolopax rusticola</i>	Metskurvits	langev	langev
<i>Sitta europaea</i>	Puukoristaja	stabiilne	stabiilne
<i>Spinus spinus</i>	Siisike	langev	langev
<i>Strix aluco</i>	Kodukakk	stabiilne	stabiilne
<i>Strix nebulosa</i>	Habekakk	stabiilne	stabiilne
<i>Strix uralensis</i>	Händkakk	stabiilne	stabiilne
<i>Sylvia atricapilla</i>	Mustpea-põõsalind	stabiilne	tõusev
<i>Sylvia borin</i>	Aed-põõsalind	langev	stabiilne
<i>Sylvia curruca</i>	Väike-põõsalind	langev	stabiilne
<i>Tetrao urogallus all others</i>	Metsis	langev	langev
<i>Tringa ochropus</i>	Metstilder	stabiilne	stabiilne
<i>Troglodytes troglodytes all others</i>	Käblik	stabiilne	tõusev
<i>Turdus iliacus</i>	Vainurästas	langev	langev
<i>Turdus philomelos</i>	Laulurästas	stabiilne	stabiilne
<i>Turdus pilaris</i>	Hallrästas	langev	langev
<i>Turdus viscivorus</i>	Hoburästas	stabiilne	tõusev
<i>Turdus merula</i>	Musträstas	tõusev	tõusev

1.4 Euroopa Liidu looduskaitsepoliitika

Natura 2000 võrgustiku moodustamise ja kaitse õiguslikuks aluseks on loodus- ja linnudirektiiv. Eesti Natura 2000 alad on moodustatud Euroopa Liidu loodusdirektiivi I lisa loetletud elupaigatüüpide ja II lisa liikide ning nende elupaikade kaitseks. Loodusdirektiivi I lisa nimetatud metsaelupaiku on Eestis kümme, metsaliikide ja metsadega seotud liikide arv 53 ning linnudirektiivi I lisa metsadega seotud liikide arv on 82 (vt tabel 1 ja 2). Loodus- ja linnudirektiiv ei ole vahetult kohalduvad õigusaktid, kuid eeldavad seadusandja tegevust siseriikliku õiguse kujundamisel, saavutamaks raamotsuses sätestatud eesmärkide ja põhimõtete elluviimist. LoD II lisa ja LiD I lisa ning rändlinnuliikide elupaikades moodustatakse loodus- ja linnualasid, et tagada nende liikide ökoloogilistele nõudmistele vastavad tingimused. LoD IV lisa sisaldab ranget kaitset vajavaid liike, kuid mille jaoks pole vaja moodustada loodusalasid. V lisa liigid on majanduslikku tähtsust omavad liigid, mille puhul tuleb jälgida, et liigi arvukus märgatavalt ei langeks ega asurkonna seisund ei halveneks. Sellisel juhul on alust piirata nende liikide kasutamist.

1.4.1 Loodus- ja linnudirektiiv

Loodusdirektiivi artikli 3 lõike 1 ja LiD artikli 4 kohaselt luuakse üleeuroopaline Euroopa erikaitsealade sidus ökoloogiline võrgustik Natura 2000. See koosneb aladest, kus esinevad LoD I lisa loetletud looduslikud elupaigatüübid, II lisa loetletud liikide elupaigad ja LiD I lisa nimetatud liikide ning rändlinnuliikide elupaigad, mis võimaldab säilitada või vajaduse korral taastada asjaomaste looduslike elupaigatüüpide ja liikide elupaikade soodsat seisundit nende looduslikul levilal. Eesti Natura 2000 alad valiti välja Euroopa Liiduga liitumise ajaks, aastal 2004, millega seoses esitati Euroopa Komisjonile võrgustiku alade nimekiri¹⁷. Natura 2000 alade laiendamine toimus 2009. ja 2017. aastal. Lõplik hinnang Natura 2000 alade piisavusest anti 2019. aastal.

Loodusdirektiivi artikkel 3 lõige 1 rõhutab looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide soodsa seisundi (*Favourable Conservation Status*) säilitamise või taastamise vajadust Natura 2000 aladel. Vastavalt loodusdirektiivile loetakse loodusliku elupaiga seisundit soodsaks riigi tasemel, kui: selle looduslik levila ja alad, mida see levila piires katab, on muutumatud või laienemas; selle pikaajaliseks säilimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid on praegu ja tõenäoliselt ka lähitulevikus olemas ja selle tüüpiliste liikide seisund on soodne punkti i määratluse kohaselt. Artikli 1 punkti i kohaselt on liigi seisund asjaomast liiki mõjutavate tegurite summa, mis pikema aja jooksul võib mõjutada liigi levikut ja populatsiooni arvukust artiklis 2 nimetatud territooriumil. Liigi seisundit loetakse soodsaks, kui: asjaomase liigi populatsiooni dünaamika andmed näitavad, et liik on oma looduslikus elupaigas elujõuline püsinud pikema aja jooksul ja liigi looduslik levila ei ole vähenenud ega ei vähene ka lähitulevikus ning selle liigi populatsiooni pikaajaliseks säilimiseks on olemas piisavalt suur elupaik, mis tõenäoliselt ka tulevikus ei vähene. Looduskaitseeadus (edaspidi *LKS*) on sisustanud Eesti õigusesse elupaiga ja liigi soodsa seisundi järgnevalt: Loodusliku elupaiga seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus. Liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei

¹⁷ Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/790098>.

kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

Oluline on, et Eesti riik suudaks tagada elupaikadele ja liikidele läbi siseriikliku õiguse ja meetmete soodsa seisundi saavutamise. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt peavad erikaitseala kaitsemeetmed vastama aladel esinevate I lisa looduslike elupaigatüüpide ja II lisa liikide ökoloogilistele vajadustele. Seega, soodsa seisundi tagamiseks tuleb esmalt lähtuda konkreetsel alal esinevate liikide ja elupaigatüüpide seisundist¹⁸, et kokkuvõttes tagada soodne seisund ka riiklikul tasandil Natura võrgustiku aladel. Kaitsealadel liikide ökoloogilised vajadused võivad olla erinevad ning need tuleb kindlaks määrata teaduslikul tasemel ja iga üksikjuhtumi kohta eraldi. Kaitse eesmärkide kindlaksmääramisel tuleb lähtuda elupaigatüüpide ja liikide tasemest ajal, kui kaitseala määratleti standardse andmevormi kohaselt ühenduse tähtsusega alaks¹⁹.

Artikkel 6 lõige 1. „*Liikmesriigid kehtestavad erikaitsealade suhtes vajalikud kaitsemeetmed, mille hulka kuuluvad vajaduse korral asjakohased kaitsekorralduskavad, mis on eraldi välja töötatud või lisatud muudesse arengukavadesse, ning asjakohased õiguslikud, halduslikud või lepingulised meetmed, mis vastavad aladel esinevate I lisa looduslike elupaigatüüpide ja II lisa liikide ökoloogilistele vajadustele.*”

Vastavalt loodusdirektiivile on liikmesriikidel kohustus kehtestada erikaitsealade suhtes vajalikud kaitsemeetmed, milleks võivad olla asjakohased õiguslikud, halduslikud või lepingulised meetmed, kuid annab liikmesriikidele voli neid ise rakendada, kuid kohustus on tagada, et meetmed vastaksid I lisa looduslike elupaikade ja II lisa liikide ökoloogilistele vajadustele ning aitaksid saavutada direktiivi üldeesmärki – säilitada või taastada ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ning looma ja taimeliikide soodsat seisundit. Eesti riik on rakendatud kaitsealadel kaitsemeetmetena kaitsekorralduskavad, millel on väärtuspõhised mõõdetavad kaitse eesmärgid ja meetmed. Kaitsemeetmeteks on veel kaitse-eeskirjad, mis reguleerivad õiguslikult näiteks metsa majandamist, põllumajandust, ehitust, kuivendust jne²⁰. Õiguslikud, halduslikud või lepingulised meetmed on liikmesriikidele kohustuslikud²¹.

Loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2. „*Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et vältida erikaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada käesoleva direktiivi eesmärkide täimist.*”

Vajalikke meetmeid on kirjeldatud artikli 6 lõikes 1, kuid antud artikli lõige 2 seab lähtepunktiks ennetamispõhimõtte eelkõige vältimaks looduslike elupaikade ja liikide (seisundi) halvenemist ning liikide häirimist ning kohustab liikmesriike rakendama selleks ennetavaid meetmeid. Oluline siinjuures on, et liikmesriik suudab kehtestada võimalikult täpse õigusliku korra, mis oleks

¹⁸ Commission note on establishment conservation measures for Natura 2000 sites. European Commission, Doc. Hab.13-04/05, September 2013 (original version in English). Kättesaadav: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/comNote_conservation_measures_ET.pdf.

¹⁹ Commission note on setting conservation objectives of Natura 2000 sites. European Commission, Doc. Hab.12-04/06, November 2012 (original version in English). Reproduction is authorised provided the source is acknowledged. Kättesaadav:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_ET.pdf.

²⁰ Vt peatükki 1.4.1.

²¹ Euroopa Kohtu otsus. 10.05.2007. Kohtuasi C-508/04 punkt 76. Kättesaadav: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=21A835E6F6276DC61CCAAF384BDCDCCE?text=&docid=61840&pageIndex=0&doclang=ET&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1966087>.

suuteline tagama asjaomaste alade tõhusa kaitse²². Liikmesriikidel on artikli 6 lõike 2 meetmete rakendamisel kaalutusõigus, kuid need peavad vältima väärtuste seisundi halvenemist ja häirimist²³.

Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid on kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusega kinnitatud kaitstava ala kaitse-eeskirjas, kaitse alla võtmise otsuses (hoiuala) või keskkonnaministri määrusega kinnitatud loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuses (püsielupaiga korral).

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 3. *„Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad siseriiklikud asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.”*

Direktiivi artikli 6 lõike 3 eesmärk on kohustada liikmesriike erikaitsealade suhtes võtma kasutusele kontrollmeetmed tagamaks, et liikmesriigi asutused annavad tegevusele loa vaid siis, kui see ei avalda ala terviklikkusele negatiivset mõju. Selleks tuleb liikmesriikide asutustel läbi viia, kas eraldiseisev Natura hindamine, KMH või KSH²⁴. Oluline on siinkohal mõista „kava” või „projekti” mõiste tähendust. Loodusdirektiivis ei ole nende kahe mõiste selgitust, kuid tõlgendada tuleks neid laiemalt ning mõjusid (käesoleva dokumendi mõistes raiemõjusid) tuleks hinnata, kui objektiivse teabe põhjal pole teada, kas antud tegevus võib mõjuda ebasoodsalt Natura 2000 alale²⁵. Euroopa Kohus on hinnanud, et metsa majandamine, mis näeb ette raieid Natura 2000 aladel, on vastuolus direktiivi 6 lõikega 3, kui tegevuse puhul ei ole hinnatud meetmete mõju Natura 2000 aladele²⁶.

Linnu- ja loodusdirektiivi rakendusskeemid on olulisel määral ühendatud või kokku põimunud. Esiteks, moodustavad linnudirektiivi kohaselt valitud linnukaitsealad lahutamatu osa Natura 2000 võrgustikust. Teiseks, kohaldatakse loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 2, 3 ja 4 sätteid linnukaitsealade suhtes²⁷. Vastavalt artiklile 7 kehtivad elupaikade direktiivi artikli 6 lõigetest 3 ja 4 tulenevad kohustused ka linnudirektiivi kohaselt määratud erikaitsealade suhtes. Linnukaitsealade kaitse nõuded tulenevad linnudirektiivi artikli 4 lõikest 4, mille esimeses lauses on sätestatud, et „liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et vältida elupaikade saastamist või kahjustamist või lindude mis tahes häirimist, niivõrd kui see on käesoleva artikli eesmärkide seisukohast oluline”.

1.4.2 Elurikkuse strateegia

²² Kohtuasi C-241/08, punkt 76.

²³ Kohtuasi C-404/09, punkt 126.

²⁴ Vt peatükk 1.5.4.

²⁵ Kohtuasi C-127/02 punkt 26.

²⁶ Kohtuasi C-441/17 punkt 127.

²⁷ Euroopa Liidu Teataja IV teave. Teave Euroopa Liidu institutsioonidelt, organitelt ja asutustelt. Euroopa Komisjon „Natura 2000 alade kaitsekorraldus Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted”. Kättesaadav: [https://eurlex.europa.eu/legalcontent/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=ES](https://eurlex.europa.eu/legalcontent/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=ES).

Vastavalt Euroopa Liidu elurikkuse strateegiale aastani 2030 tuleb kindlaks määrata ja range kaitse alla võtta kõik Euroopa Liidus veel alles olevad loodus- ja põlismetsad. Looduskaitse peamised kohustused on, et aastaks 2030 oleks vähemalt 30% ELi maismaast ja 30% ELi merealadest kaitse all. Sellest range kaitse all peab olema vähemalt 10% maismaa ja 10% merealadest²⁸. Euroopa Liidu elurikkuse strateegia visiooni kohaselt peavad aastaks 2050 ökosüsteemid olema taastatud, vastupanuvõimelised ja piisavalt kaitstud. Sealjuures tuleb kindlaks määrata, kaardistada ja seiresse võtta kõik veel alles olevad loodus- ja põlismetsad ning neid rangelt kaitsta. Liikmesriigid peaksid kasutusele võtma meetmed, et metsi kaardistada ja seirata ning vältima olukorda, et nende seisund ei halveneks. Loodus- ja põlismetsade ning loodusdirektiivi I lisa metsaelupaigatüüpidele vastavate ning hästi säilinud, loodusliku struktuuriga metsade osas tuleb eeldada ka märkimisväärset kattumist. Elurikkuse strateegia elluviimiseks on ettenähtud Euroopa looduse taastamismäärus, mis keskendub ökosüsteemide taastamisele, kus on seatud konkreetsed kriteeriumid metsaökosüsteemidele. Iga riik peab koostama riiklikud taastamiskavad ning metsaökosüsteemide puhul peavad liikmesriigid mõõtma tegevuste edukust iga kuue aasta tagant kuni rahuldava tulemuse saavutamiseni²⁹ ehk eesmärkide saavutamiseni.

Eestis on kaitstavate alade³⁰ pindala koos territoriaalmerega 2023. aasta seisuga üle 1,6 milj. hektari ehk ca 23% kogu riigi pindalast³¹. Metsamaa kaitsealune pindala on 467 003 ha ehk 19,9% kogu Eesti metsamaast (ETAK). Sealhulgas range kaitse all (SKV ja reservaadid) on 11,1% metsamaast (ETAK)³². Lisades juurde vääriselupaikade³³ (edaspidi *VEP*), Natura elupaikade ja projekteeritavad objektide pindala, kus metsa majandamine on välistatud, on rangelt kaitstud 18,1%³⁴ (SMI).

1.5. Siseriiklikud õiguslikud ja halduslikud meetmed

1.5.1. Looduskaitseeadus ja kaitse-eeskirjad

Loodusdirektiiv ja linnudirektiiv ei ole liikmesriikidele otsekohalduvad, seetõttu on direktiivi nõuded üle toodud siseriikliku õigusse läbi LKS-i. LKS reguleerib laiemalt kui ainult loodusobjektide, liikide ja elupaikade kaitset. Vastavalt loodusdirektiivi artikkel 4 lõikele 4 loovad liikmesriigid loodusalad ning rakendavad nende suhtes vajalikud meetmed, et vältida looduslike elupaikade ja liikide elupaikade seisundi halvenemist. Eestis on eriloodusalad sellised Natura 2000 alad, mis on LKS-i tähenduses kaitseala, hoiuala, püsielupaik või kaitstav looduse üksikobjekt. Eestis kuulub kaitstavatest aladest ligi 92%³⁵ Natura 2000 võrgustiku aladele. Kaitstavate

²⁸ ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>.

²⁹European Parliament & Council of the European Union, 2024. „Regulation on nature restoration”. Official Journal of the European Union. <https://ec.europa.eu/environment/nature/restoration/>

³⁰ Kaitstavate alade hulka kuuluvad looduskaitsealade alusel kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad (sh eraldi tüübina lõheliste kudemis- ja elupaigad), kaitstavad looduse üksikobjektid ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

³¹ Keskkonnaportaali „Looduskaitse statistika” 16.09.2024 seisuga. Kättesaadav: [Looduskaitse statistika | Keskkonnaportaal](#)

³² Keskkonnaagentuur 2024, „Kui palju on Eestis metsamaad, sh kaitsealust metsamaad”. Kättesaadav: <https://keskkonnaagentuur.ee/node/1539>.

³³ Riigimaal ja eramaal lepingutega.

³⁴ Keskkonnaagentuur 2024, „Kui palju on Eestis metsamaad, sh kaitsealust metsamaad”. Kättesaadav: <https://keskkonnaagentuur.ee/node/1539>.

³⁵Sirel, K., Pulk, E. 2020. Natura 2000 võrgustik. Roasto, R., Tampere, U. (toim). Eesti looduse kaitse aastal 2020. Keskkonnaagentuur, Tallinn: lk 28-31.

loodusobjektide kaitsekord on kehtestatud läbi LKS-i sätete, mida võidakse täpsustada kaitse-eeskirjaga, milles piiritletakse kaitsevööndid ja sätestatakse piirangute osaline või täielik, alaline või ajutine kehtivus vööndite kaupa.

Iga kaitseala võib kuuluda tervikuna või osaliselt Natura loodus- või linnuala koosseisu. Omakorda jagunevad kaitsealad vastavalt väärtustele erinevatesse vöönditesse. Kaitsealade kaitse-eeskirjades on ära märgitud kaitseala kaitse-eesmärgid, milleks võivad olla ka LoD ja LiD liigid ja LoD elupaigad. Kaitse-eeskirjades sätestatud kaitsekord peab tagama Natura alade eesmärkide kaitse ja eesmärkide saavutamise. Kaitsekorra rakenduslikku osa on täpsustatud kaitsekorralduskavas, liigi kaitse ja/või ohjamise tegevuskavas või elupaikade tegevuskavas.

Tsoneerimisel arvestatakse, et olulised kaitseväärtused, mida metsa majandamine võib kahjustada, piiritletakse sihtkaitsevööndisse. Seetõttu on valdav osa loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaiku, mis moodustavad ühtse terviku, määratletud sihtkaitsevööndisse (ca 157 000 ha), kus metsade majandamine ei ole lubatud. Piiranguvööndis on majandustegevus piiratud, kuid mitte täielikult keelatud. Piiranguvööndi eesmärk on toimida ühendusaladena rangemate vööndite vahel ning siduda kaitseala tervikuks. Piiranguvööndisse jääb samuti loodusdirektiivi metsaelupaiku (ca 42 000 ha) Natura aladel³⁶. LKS kohaselt on kaitseala valitsejal õigus reguleerida piiranguvööndis uuendus- ja sanitaarraieid.

1.5.2. Metsaseadus

Metsaseaduse eesmärk on tagada metsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine. Metsaseadus ei reguleeri metsade majandamist kaitsealadel, kuid annab õigused Keskkonnaametile kontrollida kavandatud raiete vastavust õigusaktide nõuetele ja seaduses ettenähtud juhtudel kehtivatele inventeerimisandmetele või tegelikele andmetele. Õigusaktide nõuetele vastavuse kontroll ei piirdu ainuüksi metsaseaduse ja selle alamaktidega, vaid muuhulgas hinnatakse tegevuse vastavust LKS-le ja selle alusel antud õigusaktide nõuetele. Kaitsealal (rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad) ja püsielupaigas kavandatud raie on lubatud ulatuses, mida lubab kaitstava ala kaitsekord. Kaitsekord koosneb Vabariigi Valitsuse või keskkonnaministri õigusaktiga kehtestatud lubatud ja keelatud tegevuste loetelust, mis lähtub LKS §-st 14, 17 ja 29–31. Hoiualal kavandatud raie puhul on otsustuse aluseks LKS § 32. Kaitsealadel, püsielupaikades ja hoiualadel, samuti väljaspool kaitstavaid alasid võib metsateatisega kavandatud raietele piirangute seadmise aluseks olla ka LKS §-s 55 sätestatud isendi kaitse juhul, kui liigi leiukoht on registreeritud EELIS andmebaasis või kaalutusotsuse tegijale on teada dokumenteeritud leiukoha andmed ning otsuse tegemise ajaks (raie lubatavuse kohta) on andmed edastatud EELIS andmebaasi haldajale.

1.5.3. Metsade kaitse ja majandamine piiranguvööndis

LKS keelab kaitsealade piiranguvööndis uuendusraieid, puhtpuistute kujundamise ja energiapuistute rajamise. Kaitse-eeskirjaga võib teha LKS-i sätetele leevendusi seades tingimused raielangi suurusele ja kujule, raie tegemise ajale ning metsa koosseisule ja metsa vanusele vastavalt metsaseaduses sätestatud piirangutele.

³⁶ Keskkonnaameti dokumendiregister kiri 07.02.2022 nr 7-4/22/2442

07.02.2022 tegi Keskkonnaamet ettepaneku (edaspidi 07.02.2022 ettepanek) kaitsta piiranguvööndites rangelt loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpe, et tagada loodusdirektiivi elupaikade ja liikide soodne seisund. Ettepaneku hetkel jäi piiranguvööndisse ca 42 000 ha Natura metsaelupaiku. Loodusdirektiivi artikli 17 aruande kohaselt on kümnest metsaelupaigatüübist kaheksa seisund ebasoodne (vt tabel 1). Range kaitse ettepanek kehtib kuni looduskaitseeaduses muudetakse metsaraiete põhimõtteid piiranguvööndites ja tagatakse elupaikade kaitse, seejuures on haldusorganil võimalus peatada ala eesmäärke kahjustava haldusakti andmine kuni 28 kuuks³⁷.

Vastavalt sisemisele töökorraldusele on ka Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi *RMK*) välistanud raietegevused piiranguvööndi elupaikades riigimaal. 42 000-st hektarist 29 412 ha on riigimaal olevad elupaigad, mille kaitse on tagatud. Eramaadele jääb ca 12 000 ha.

Vastavalt 07.02.2022 ettepanekule hinnatakse metsateatiste menetlemisel elupaiga olemasolu rangemalt. See tähendab, et igakordselt hinnatakse kaitsealal elupaigatüübi olemasolu, kui see kattub EELISE Natura elupaikade kaardikihiga. Kui andmestik on korrektne ja alal esineb metsaelupaigatüüp, siis metsateatise andmine peatatakse. Andmete õigsust tuleb esmalt kontrollida kameraalselt (ortofoto, metsaregistrilt, mudeldatud elupaiku) ning vajadusel teostada kontroll looduses. Elupaikade olemasolu tuleb veenduda ka juhul, kui metsateatise ala kattub mudeldatud elupaigakihiga (edaspidi *elupaigamudel*). Sellisel juhul tuleb teostada igal juhul välitöö. Elupaigamudel on koostanud Keskkonnaagentuur tuvastamiseks alasid, kus varem pole metsaelupaiku inventeeritud. Mudeldatud kiht on 27.09.2021 kokku pandud erinevatest andmekihtidest, mille põhjal on võimalik tuvastada veel inventeerimata metsaelupaiku. Mudeli andmekiht koosneb 0,1 ha suurustest pikslitest ja on kättesaadav metsaportaalist³⁸. Liikide kaitse korraldamisel lähtutakse ala kaitsekorrast või metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhise tabelist³⁹ (edaspidi *metsamajandamise tabel*).

1.5.4. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus

Riiklikult reguleerib keskkonnamõju hindamist keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KeHJS), mille § 3 lg 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui: 1) taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju; 2) kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik.

Riigikohus on selgitanud, et Natura hindamise võib jätta tegemata kahel juhul: 1) kui on kahtlusteta selge, et kavandatav tegevus ei mõjuta ala neid tunnuseid, mis on selle kaitse-eesmärkide seisukohalt olulised; 2) kui tegevus võib küll mõjutada ala selliseid tunnuseid, kuid mõju on selgelt ebaoluline, arvestades ka alal valitsevat olukorda ning kaitstavate elupaikade ja liikide haavatavust⁴⁰.

³⁷ LKS lõige 6

³⁸ Metsaportaali. Kättesaadav: [Metsaportaali \(metsad.ee\)](https://metsad.ee)

³⁹ Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhise tabel. Kättesaadav: <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2024-04/Andmetabel.xlsx>

⁴⁰ RKHKo 3-18-529, p 18

Käesoleva kavaga seatakse metsaelupaikadele ja metsaliikidele kaitsepõhimõtted. Kavale algatati keskkonnamõju strateegiline hindamine⁴¹ vastavalt KeHJS § 33 lõike 1 punktile 4 ja § 35 lõikele 2 selle vajadust põhjendamata, kuna metsade majandamisega Natura 2000 võrgustiku alal võib kaasneda ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele.

KSH peamiseks eesmärgiks on hinnata kavas väljatöötatud tingimuste ja piirangute asjakohasust elupaikadele ja liikidele, tagamaks et kava kohaste tingimuste ja piirangute rakendamisel üksikotsuste tegemisel (metsateatiste registreerimisel ning KMH eelhinnangute koostamisel) metsade majandamine ei mõjuks negatiivselt Natura 2000 ala kaitse-eesmärkele.

Keskkonnaamet annab Natura aladel metsateatistele KMH eelhinnangu arendaja (metsateatise esitaja) esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

1.5.5. Vääriselupaikade kaitse

Vääriselupaiga (edaspidi *VEP*) puhul on tegemist alaga, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdise või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur. Vääriselupaikade kaitset reguleerib metsaseaduse § 23 ning vääriselupaiga klassifikaatori ja valiku juhend on kehtestatud ministri määrusega⁴². Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik. Riigimetsas asuvad VEP-id on kaitstud keskkonnaministri käskkirjaga. Kokku on Eestis registreeritud 38 660 ha vääriselupaiku, millest riigimaale jääb 33 638 ha (EELIS seisuga 26.09.2024). Eraomandisse jääb 4515 ha VEP-e, millest leping on sõlmitud 840,9 ha. Kaitse all olevatest (riigimaa + eraomand lepinguga) VEP-st 12 138 ha asub loodus/linnualal/ ning 22 341 ha väljaspool kaitstavaid objekte. Metsaelupaikade loodusala ühtib VEP-ga 359 ha ja väljaspool metsaelupaiku on VEP registreeritud 34 197 ha. Linnualadel 6033 ha VEP-e. Avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas Eesti looduse infosüsteemi kantud vääriselupaigas on keelatud raie, välja arvatud erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul⁴³. Kui metsaelupaikadele tuleb pidada arvestust loodusdirektiivi artikli 17 alusel ning tagada kaitse vastavalt loodusdirektiivi artikkel 6 sätestatule, siis vääriselupaiku ei saa käsitleda Natura võtmes, sest need pole liidetud Natura võrgustikuga, vaid kaitstakse läbi siseriikliku õiguse. VEP-e oleks võimalik käsitleda, kui Natura metsaelupaiku, kuid selleks puudub hetkel olemasolev ühtlustav juhend.

Lisaks riiklikele regulatsioonidele seab täiendavad tingimused Forest Stewardship Council (*FSC*), millega on liitunud Eestis mitmed ettevõtted. Organisatsiooni eesmärk on seista vastutustundliku metsamajandamise eest⁴⁴. Puidutöötlemisettevõtted, mis on liitunud FSC sertifikaadiga, ei tohi osta kokku puitu, mis pärineb vääriselupaikadest või ka Natura elupaigatüüpidest.

⁴¹ Metsaelupaikade ja metsaliikide kaitsepõhimõtete rakendamise kava Natura 2000 võrgustiku aladel⁴¹ keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine. Kinnitatud 06.12.2022 aastal Keskkonnaameti peadirektori käskkirjana nr 8-2/22/5425.

⁴² Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/127062022031>.

⁴³ Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused § 26¹ lõige 2

⁴⁴ Forest Stewardship Council. Koduleht: <https://ee.fsc.org/ee-et>

1.6. Inventuurid ja uuringud

Metsaelupaikade inventeerimist ja EELISesse kandmist korraldab Keskkonnaamet. Inventuure tellitakse hanke korras ja neid viivad läbi hanketingimustele kvalifitseerinud spetsialistid. Võimaluse korral teevad inventuure Keskkonnaameti töötajad. Hankega tellitud inventuuride puhul on Keskkonnaametil kontrolliv roll, et andmetes ei oleks ebakõlasid ning tulemused vastaksid reaalsusele. Metsaelupaikade inventeerimine toimub vastavalt inventeerimisjuhendile⁴⁵.

Tabel 4. Inventeeritud metsaelupaigatüüpide pindala sissekanded EELIS-sse⁴⁶.

Aasta	Inventeeritud elupaikade pindala (ha)
2023	12 040,06
2022	14 452,48
2021	12 215,55
2020	10 863,65
2019	6 831,53
2018	17 639,48
2017	22 178,17

1.7. Riiklik seire

Riiklikku eluslooduse seiret korraldab Keskkonnaagentuur. Üks seiretöid on ohustatud taimekoosluste (Natura elupaigad) seire, mis kuulub riikliku keskkonnaseire programmi elustiku mitmekesisuse seire alla. Metsaelupaikade seisundiseiret teostakse iga-aastase juhuvalimi kirjeldamise kaudu kõigile loodusdirektiivi I lisa metsaelupaigatüüpidele, sealjuures ei hõlma valim üksnes kaitstavaid alasid, vaid ka väljaspoole neid jäävaid elupaigale vastavaid metsi. Lisaks taimekoosluste seirele on riiklikus eluslooduse seires ka arvukalt kaitstavaid ja ohustatud metsaliike. Mõningane elustiku mitmekesisuse seire toimub ka SMI seirevõrgustiku raames.⁴⁷ Eluslooduse seire metsaelupaigatüüpide seiret teostatakse iga-aastaselt, 6-aastase tsükliga esitatakse ka seire koondaruanne, mida kasutatakse loodusdirektiivi artikkel 17 aruande koostamiseks. Seni on teostatud kaks seiretsüklit (2010-2012; 2014-2018) ning käimas on kolmas, mis lõppeb 2025. aastal. Seiretsüklite käigus kogutakse juhuvalimi kaudu eelvaliku seirepunktid, milles teostatakse välitöö ning kirjeldatakse elupaigatüübi tunnuseid ja vastavust⁴⁸.

Liike seiratakse riikliku keskkonnaseire programmi eluslooduse seire allprogrammi kaudu. Liikide ja nende rühmade seire jaguneb vastavalt: soontaimed ja samblad, seene- ja samblikuliigid, selgrootud kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud ning imetajad⁴⁹. Seiresse kuuluvad kõik I kategooria kaitsealused liigid ning osa II ja III kategooria liikidest ning optimaalne valik rahvusvaheliselt ohustatud liikidest.

⁴⁵ Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventeerimise juhend. Kättesaadav: <https://envir.ee/media/1931/download>.

⁴⁶ EELISe inventeeritud elupaikade osa 29.05.2024 seisuga

⁴⁷ Metsaelupaikade seisundiseire kirjeldus. PR0032_Metsaelupaikade_seisundiseire_met_1. Kättesaadav: <https://kese.envir.ee/kese/viewProgramNew.action?uid=473573>

⁴⁸ Keskkonnaagentuur. Elupaikade seire. Kättesaadav: <https://storymaps.arcgis.com/stories/d4e80db07a9045f7baa18e6f4636e0fc>

⁴⁹ Keskkonnaagentuur, 2018. Riikliku keskkonnaseire programmi eluslooduse seire allprogramm. Tallinn.

2. Mõjutegurid ja administratiivsed meetmed

Mõjutegur on kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutav positiivne või negatiivne tegur. Mõjuteguri puhul eristatakse survetegurit (*pressure*) ja ohutegurit (*threat*). Survetegur on ebasoodne tegur, mis mõjub juba praegu, ning ohutegur on ebasoodne tegur, mis võib suure tõenäosusega avaldada mõju tulevikus. Koondatult kokku nimetatakse neid ühisenimetusega mõjutegur. Mõjutegurite ja meetmete liigitamine tuleneb loodusdirektiivi aruandluse klassifikatsioonist. Käesoleva kava kontekstis on kesksel kohal raied, siis eelkõige tuuakse selles peatükis välja just raieid puudutavad mõjutegurid, millele seatakse administratiivsed meetmed välistamaks negatiivse mõju avaldumist või sooda seisundi kahjustamist. Aktiivseid meetmeid käesoleva kavaga ei planeerita. Need on kirjeldatud tegevuskavades või alapõhistes kavades.

Tabel 5. Raieid tulenevad mõjutegurid metsaelupaigatüüpidele ja metsaliikidele ning meetmed mõjutegurite leevendamiseks.

Mõjutegur	Mõjuteguri kood	Meede	Meetme kood	Tegevuse tüüp	Tegevuse nimetus
♦ Raie või harvendamine (v.a lageraie)	PB06	♦ Metsade majandamise tingimuste muutmine	MB05	♦ Administratiivne meede	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Metsaelupaigatüüpides raie keeld ♦ Metsaelupaigatüüpidele puhvervõõndite moodustamine ♦ Metsamajandamise juhise tingimuste rakendamine ♦ Kaitse-eeskirjade ja LKS raie tingimuste rakendamine
♦ Uuendusraied	PB09	♦ Metsade majandamise tingimuste muutmine	MB05	♦ Administratiivne meede	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Metsaelupaigatüüpides raie keeld ♦ Metsaelupaigatüüpidele puhvervõõndite moodustamine ♦ metsamajandamise juhise tingimuste rakendamine ♦ Kaitse-eeskirjade ja LKS raie tingimuste rakendamine
♦ Vanade metsade vähenemine ja killustumine	PB14	♦ Metsade majandamise tingimuste muutmine	MB05	♦ Administratiivne meede	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Metsaelupaigatüüpides raie keeld ♦ Metsamajandamise juhise tingimuste rakendamine ♦ Kaitse-eeskirjade ja LKS raie tingimuste rakendamine

3. Kaitse korraldamise põhimõtted

Loodusdirektiiv sätestab kohustuse saavutada kõigi I lisa elupaigatüüpide soodne seisund liikmesriigi territooriumil ja kui see on saavutatud, siis seda hoida. Eesti õigusruumis on see sätestatud looduskaitseseaduses §-s 3. Loodusliku elupaiga seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus vastavalt LKS § 3 lõikele 2.

Elupaigatüübi seisundi hindamiseks on olemas konkreetsed juhised loodusdirektiivi artikkel 17 kohase aruande täitmiseks⁵⁰. Pindala kohta aruandmisel eeldatakse, et igale elupaigatüübile on teaduslike kriteeriumite alusel sätestatud soodne võrdluspindala, mis tuleb riigis säilitada, et seisundit soodsaks lugeda. Soodne võrdluspindala ei saa olla väiksem kui EL-iga liitumishetkel riigis olemas olnud elupaigatüübi kogupindala ja tegemist peab olema realistliku saavutatava pindalaga. Teaduslik alus metsaelupaikade soodsa seisundi hinnangu täpsustamiseks tekib märgade ja kuivade metsaelupaikade tegevuskavade valmimisega. Kui kogupindala riigis väheneb, siis muutub seisundi hinnang ebasoodsaks. Ebasoodne seisund jaguneb omakorda kaheks: ebasoodne-ebapiisav ja ebasoodne-halb. Mingit lubatavat elupaigatüübi hävitamise pindala anda ei saa, sest juhend sätestab, et kui elupaigatüübi kadu aastas on rohkem kui 1% soodsast võrdluspindalast, siis on seisund ebasoodne-halb, kui elupaiga kadu on väiksem, siis on seisund ebasoodne-ebapiisav. Seisundit halvendavad lisaks elupaigatüübi pindala vähenemisele ka teised tegurid, nt metsakuivendus jm mõjud, mis elupaika kahjustavad.

3.1. Otsustuspuu Natura 2000 võrgustiku aladel metsateatiste menetlemisel

Otsustuspuu (joonis 1) ülesanne on metsateatiste menetlemisel määrata menetluse kulg, et abistada spetsialistil hinnata, kas tegevusloa andmine võib omada negatiivset mõju Natura 2000 aladel direktiivide liikidele või elupaigatüüpidele. Otsustuspuud kasutades on võimalik Natura ala väärtuste, selle andmestiku ja raieliikide ning stsenaariumite põhjal hinnata, kas teatis, mis on esitatud kaitsealale, võib omada negatiivset mõju ala kaitse-eesmärkidele ja milline peaks olema metsateatise otsus. Tingimused kehtivad Natura 2000 võrgustiku koosseisu kuuluva kaitseala ja püsielupaiga piiranguvööndis ning hoiualal.

Alternatiiv 2 otsustuspuu (joonis 2) puhul on tegemist metsaseadust ja looduskaitseseadust muutva eelnõuga. Seaduse muudatusettepanek keelaks kaitseala ja püsielupaiga piiranguvööndis ning hoiualal lageraie ja veerraie. Kaitse-eeskirjaga võib lubada aegjärgset ja häilraiet, seades nendele vajadusel täiendavaid tingimusi. Samuti välistatakse metsaelupaigatüüpides raied ja võimaldatakse piiranguvööndites oma tarbeks metsaelupaigatüüpides puid võtta 5tm/ha tingimusel, et see ei kahjusta elupaigatüüpi.

Kattumine metsaelupaigatüübiga või mitte

⁵⁰ Article 17 of the Habitats Directive Explanatory Notes Art. 17 , lk 93-94. Kättesaadav: [Habitats Directive Art 17 \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32003L017%20ANNEX%20I)

Kavandatud raieala kattumisel Natura 2000 alaga tuleb välja selgitada EELISE Natura elupaik kihi põhjal, kas raieala kattub loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpidega või mitte.

Andmekvaliteet

Andmekvaliteedi kontrollimisel tuleb hinnata metsaelupaigatüübi andmete piisavust, selgitamaks välja, millise elupaigatüübiga on tegu ja milline on tema seisund. Alusandmete kvaliteet on oluline osa otsustusprotsessis, seda nii metsateatise kattumisel metsaelupaigatüübiga kui ka vastupidi. Metsaelupaigatüüpide andmete kvaliteeti võib pidada heaks või rahuldavaks siis, kui andmed ei ole vanemad kui 10 aastat (alates 2011. aastast, mil koostati uus metsainventuuride juhend) ning on ära märgitud seisundi hinnangud A, B või C. Andmeid saab pidada ebapiisavaks, kui on puudu olulised andmed, näiteks seisundi hinnangud või esinevad selged ebakõlad metsaelupaigatüübi määranngus võrreldes nt metsa vanuse ja kasvukohatüübiga. Ebapiisavate andmete puhul tuleb teostada alati „täiendav analüüs”. (KMH, välitöö, inventuuri tellimine, mudeldamine või kameraalne hindamine), mille tulemusel saab protsessi jätkata vastavalt analüüsi tulemusele ja alustada teatise menetlust otsustuspuu algusest.

Juhul, kui metsateatis ei kattu metsaelupaigatüübiga, on samuti vajalik andmete kontroll läbida. See on põhjendatud eelkõige kaitsealadel, millel on eesmärk metsaelupaigatüüpide kaitse ja välistada võimalus, et inventeerimata alade metsaelupaigatüübid võiksid kahjustada saada. Kontrollimiseks tuleb kasutada elupaigamudelit ja kameraalset hindamist. Elupaigamudeli andmete põhjal, kui on tõenäosus metsaelupaigatüübi kattumisel metsateatisega, tuleb teostada täiendav analüüs. Kui kattuvust ei tuvastata ja alal ei esine täiendavaid (liikidest tulenevaid) piiranguid ja raie ei piirdu 30m puhveralaga, tuleb metsateatis väljastada vastavalt seadusest tulenevatele nõuetele. Täiendav analüüs võib olla kameraalne hindamine, mille puhul saab aluseks võtta varasemate inventuuride põhjal määratud 0-elupaikade andmekihi või hinnata takseerandmete (eelkõige puude vanus) põhjal, kas tegu võib olla metsaelupaigatüübiga. Lisaks on võimalus teha välitöö või tellida inventuur. Kui andmete kontrolli põhjal on veendumus, et tegu ei ole metsaelupaigatüübiga, siis jätkub menetlus vastavalt menetluspuus kirjeldatule või KMH eelhindamise protsessiga. Kahtluse korral tuleb läbi viia täiendav andmete kogumine ja andmeanalüüs (välitöö, inventuur, KMH)

Metsateatise kattumine metsaelupaigatüübiga ja raieliik

Metsateatise kattumisel Natura ala piiranguvööndis või hoiualal metsaelupaigatüübiga tuleb arvesse võtta, millise raieliigiga on tegu. Metsaseaduse § 41 kohaselt võib metsateatist esitamata maaomanik raiuda kuni 20 tihumeetrit puitu kinnisasja kohta aastas. Arvestades, et metsaseadus ei nõua piiranguvööndis ega hoiualal sellise raieliigi kohta metsateatise esitamist, siis loa väljastajal puudub võimalus tegevuse piiramiseks ning mõjude hindamiseks, sest Eestis kehtiv KMH protsess on seotud tegevuslubadega.

Liinitrasside, teede ja kraavide hooldusalade puhul tuleb arvestada, et tegu on olemasolevate ja pidevalt hooldatud aladega. Elupaigatüübiga kattumisel selliste aladega tuleb arvesse võtta, et kaardistusandmete detailsus ei pruugi väiksemaid metsavaheteid või liinikoridore välja lõigata, mistõttu võivad need olla elupaiga osad. Täpsemalt liinitrasside ja teekoridoride hooldustingimused on kirjeldatud Keskkonnaameti kodulehel⁵¹. Selliste raiete puhul KMH algatamise vajadus puudub, kui lähtutakse juhises antud tingimustest.

⁵¹ Kokkulepped kaitsealustele objektidele jäävate teetrasside ja liinikoridoride hooldamiseks ning metsaelupaikades sõitmiseks metsamajandustöödel. Kättesaadav: [Kokkulepped kaitsealustele objektidele jäävate teetrasside ja liinikoridoride hooldamiseks ning metsaelupaikades sõitmiseks metsamajandustöödel 05.06.24.pdf](https://keskkonnaamet.ee) (keskkonnaamet.ee)

Raie elupaigatüübi või liigi elupaiga hoolduseks või taastamiseks. Loodusdirektiivi artikkel 6 punkti 3 kohaselt ei ole vaja asjakohaselt hinnata kava või projekti mõju kaitse-eesmärkidele, mis on seotud otseselt kaitsekorraldusega. Mistõttu selle raieliigi puhul täiendav mõjuanalüüs ei ole vajalik ning tuleks otsus väljastada. KMH vajadus võib tekkida, kui ühe elupaigatüübi või liigi elupaiga taastamine või hooldamine, võib mõjutada negatiivselt sama ala või teise kaitseala kaitse-eesmärgiks olevat liiki või elupaigatüüpi.

Hooldusraiate (va valgustusraie) või uuendusraiate puhul kaasnevad raietegevusega metsaelupaigatüüpides inimtekkelised häiringud, mille tulemusel võib langeda või kaduda elupaigatüübile omane esinduslikkus, struktuur ja funktsioon. Valgustusraiate puhul on tegemist metsamajanduslike töödega, mis parandavad puude toite- ja valgustingimusi metsas. Raieid tehakse kuni 20-aasta vanuses või 8 cm keskmise diameetriga puistus ning tegevus ei vaja metsateatise esitamist. Kuna tegu on eelkõige majanduslikul eesmärgil teostatava raiega, mille eesmärk on vähendada juurkonkurentsi peapuuliikidele, et soodustada alles jäävate puude kasvu tulevase raie jaoks, siis langeb selliste raiete tegemine otstarbetuks ja liigseks kuluks, kui elupaigatüüpi tulevikus muude raieviisidega ei saa majandada. LKS ei piira piiranguvööndis selliste raiete tegemist ning metsaseadus ei näe ette metsateatise esitamist, kuid arvestada tuleb, et selliste tööde tegemine metsaelupaigatüübis on otstarbetu ning printsiibis ei vasta noorendikud elupaigatüübi kriteeriumitele v.a. häiringujärgsed isetekkelised noorendikud, mis on olnud metsaelupaiga osad. Viimase näite puhul on võimalik kameraalse hindamisega tuvastada, kas tegu on loodusliku protsessiga või varasema vale määranguga. Kava ei näe ette täiendavaid tingimusi või eraldi KMH läbiviimist valgustusraiate puhul.

Ülejäänud raieliigid (valikraie, uuendusraied, hooldusraied, raadamine), mis kattuvad Natura elupaigatüübiga, omavad struktuuri ja funktsiooni halvendavaid mõjusid. Seetõttu on vajalik väljastada keelduv otsus või hinnata mõjusid täpsemalt keskkonnamõju hindamise protsessis.

Kattumine metsaelupaigatüübiga, mis ei ole kaitse-eesmärk

Andmekvaliteedi hindamine on oluline etapp iga otsuse tegemisel. Hea ja rahuldav kvaliteet annab kindluse pädeva otsuse tegemiseks ning suunab menetluspuus vajaliku otsuse tegemiseni. Ebapiisavate andmete puhul tuleb alati teha täiendav analüüs (mudelhindamine, kameraalne- või välitöö, inventuur).

Kattumisel mitte-eesmärgiks oleva elupaigatüübiga tuleb hinnata elupaiga olulisust/esinduslikkust alal. Vastavalt Euroopa Komisjoni juhisele⁵² tuleb elupaigatüüp määrata kaitseala eesmärgiks, kui seda esineb alal olulisel määral. Väheväärtuslikuks elupaigaks võib pidada elupaika, millel pindala on ebapiisav looduskaitse seisukohast, kuna see on väga väike, mis on rikutud või killustunud, nii et elupaigatüübi ökoloogiliste funktsioonide täitmine on väga piiratud ja struktuursed komponendid ning selle iseloomulik/tüüpiline liigikoosseis on tugevalt vähenenud. Lisaks võib väheväärtuslikuks pidada elupaigad, mis vajakasid taastamist, kuid millel puuduvad asjakohased elupaigatüübi taastamisvõimalused.

Juhul, kui menetluse käigus selgub (mudelhindamine, kameraalne- või välitöö, inventuur), et tegu ei ole kaitse-eesmärgiks oleva metsaelupaigatüübiga, aga elupaigatüüp on esinduslik ja kõrge looduskaitseväärtusega, tuleks metsateatis peatada ning alustada kaitse-eeskirja muutmise menetlust.

Raiete mõjuala 30 m

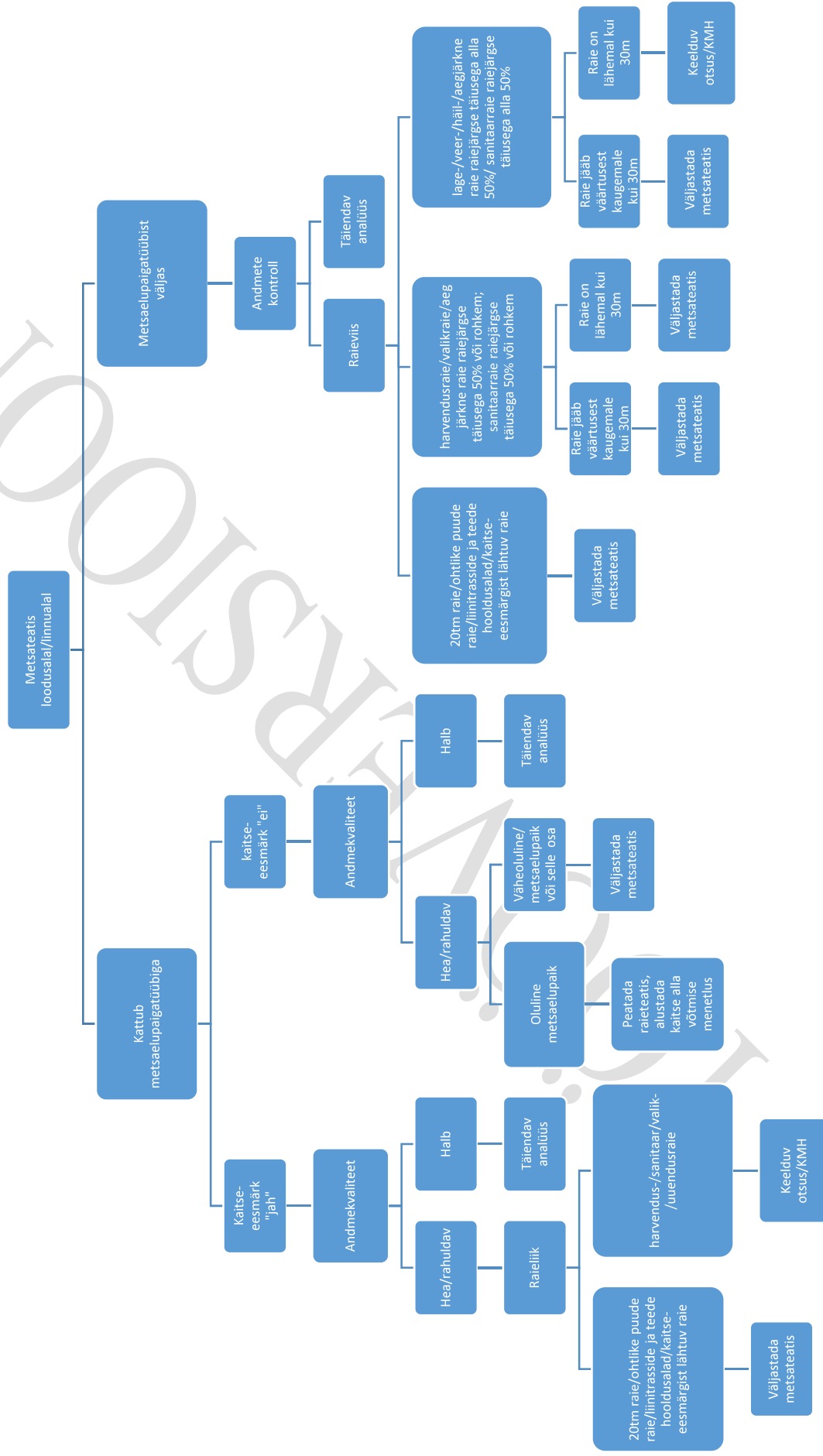
⁵² European Commission, 2023. Natura 2000 standard data form explanatory notes, p 3.1.8 pg 14.

Raiete 30 m mõjuala ulatus on aluseks võetud RMK poolt tellitud kaitstavate metsafragmentide rakendusuuring⁵³, kus leiti, et piirnev raie kahjustab kõrge kaitseväärtusega metsade loodusväärtusi. Keskmiselt ulatusid raiete servamõjud 30 m raie servatsoonidest. Niisamuti on lähtunud 30 m puhveralast väärtuspõhise metsamajandamise juhises liikide punktobjektidena kaardistatud leiukohtade puhvri ulatuse määramisel ehk küpse puistu arvestuslik 1,5-kordne keskmine puistu kõrgus Eestis (mööndusega, kui liigi elupaiganõudlusest ei nähtu teisiti). Kuna metsaelupaikade kaardistamine toimub üldjuhul (on ka erisusi) metsakorraldusliku eraldise täpsusega, siis servaalade puhul võidakse arvestada teatud üleminekupuistu sisse, mistõttu täielik majanduskeeluga 30 m puhveralade moodustamine ei ole alati põhjendatud. Eraldi ei ole otstarbekas hinnata, kas igal metsaelupaigal on nõ üleminek või kas selliseid väikseid alasid on elupaigatüüpide sees, mis ei vasta 100 % määrangule, aga on kaardistatud eraldise täpsusega. Looduses on keeruline sellist piiri alati tõmmata ning vastasel korral jääksid servaaladesse või ülemineku aladesse otstarbetud ribad/tühimikud. Puhverala eesmärk on eelkõige vältida raie tulemusel järskude muutuste mõjusid (lagedaid alasid).

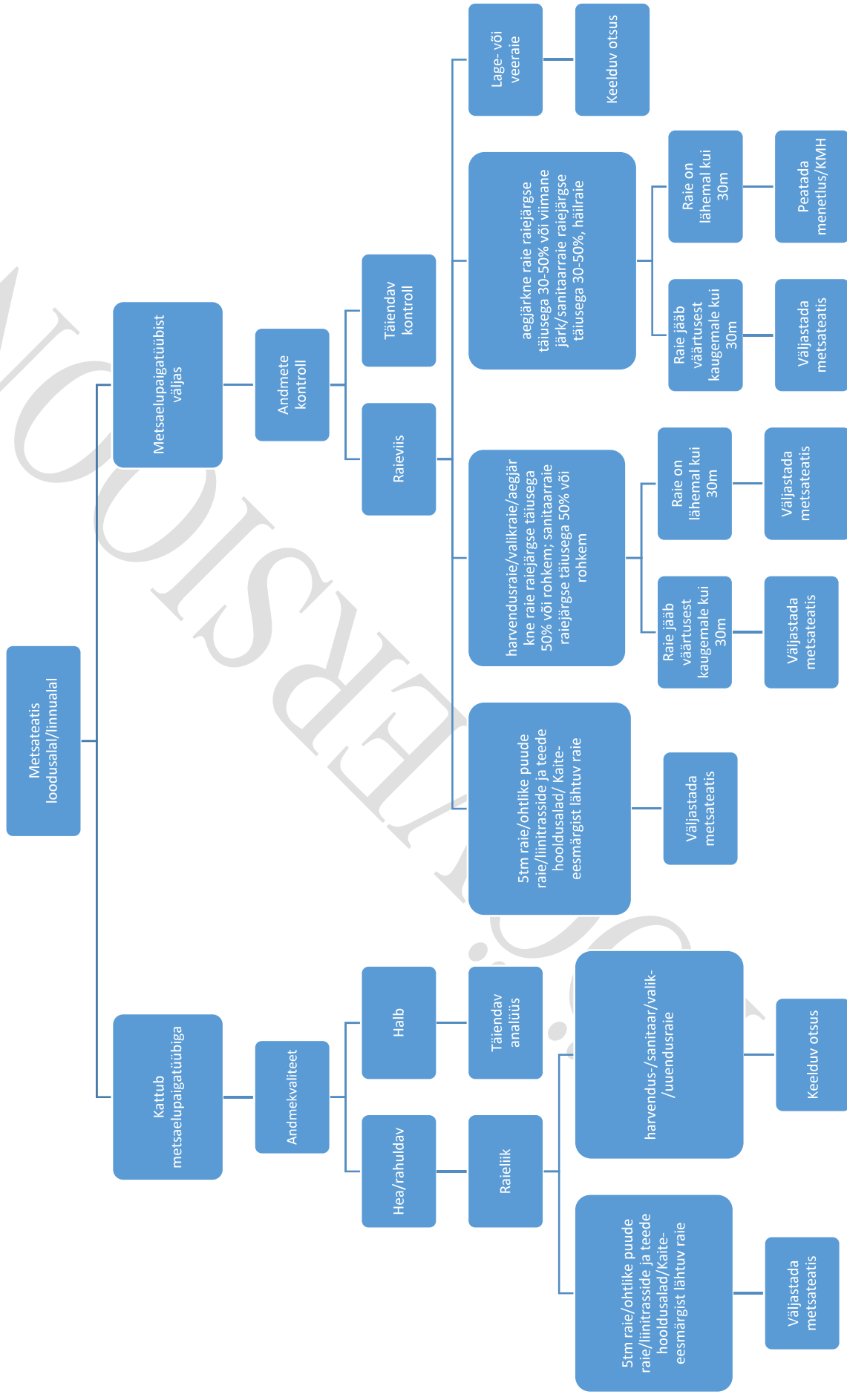
Raiete mõjualaks peetakse metsaelupaika ümbritsevat 30 m puhverala, mille mõjutamine võib avaldada negatiivseid mõjusid kaitse-eesmärgiks olevale elupaigatüübile. Mõjualas 30 m ulatuses on välistatud raieviisid, mis tekitavad lagedaid alasid, sest need kahjustaksid puhverala struktuuri ja funktsiooni. Sellisteks raieteks on lageraie, veerraie, aegjärkse raie viimane järk, häilraie ja sanitaarraie raiejärgse täiusega 50 % või enam, va juhul, kui mõjualas olev puistu (mis ei ole metsaelupaigatüüp) on tuulemurru tõttu hävinud või üraseki kahjudega. Sel juhul metsakaitse-ekspertiisi alusel on tegevus põhjendatud, kui olukord on tekkinud looduslike protsesside tulemusena. Oluline oleks siiski ka sellise korrastuse käigus jätta alale 20 tihumeetrid puid, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Eelistatult jäetakse metsa surnud või surevad puud, õõnsustega puud või suurte okstega puud.

⁵³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”

Joonis 1. Natura 2000 loodus- ja linnualal metsaelupaigatiüpide metsateatiste otsustuspuu

Joonis 2. Natura 2000 loodus- ja linnual metsaelupaigatiüpide metsateatiste otsustuspuu. Alternatiiv 2.

3.2 Kaitsealuste ja kaitse-eesmärgina nimetatud liikide kaitsepõhimõtted Natura 2000 aladel metsateatiste menetlemisel

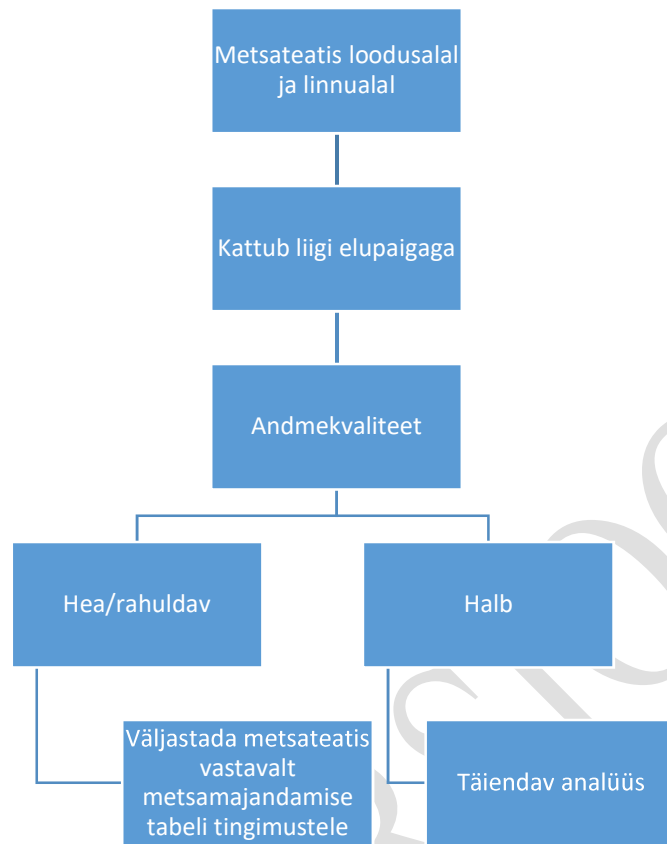
Andmekvaliteet

Kui liigiandmete kvaliteet EELISes ei ole otsuse langetamiseks piisav (liiga vanad (üldjuhul enam kui 10 aastat) andmed, puudub info asurkonna suurusest, seisundist), siis reeglina teostatakse täiendav analüüs (inventuur, liigi elupaigamudel) või pikendatakse raie registreerimise tähtaega metsaregistris (metsateatise menetluse tähtaega), kuni on võimalik looduses kontrollida kaitsealuse liigi elupaiga olemasolu (lindude pesitsusperiood, taimede vegetatsiooniperiood jms). Kui paikvaatlust pole võimalik teha, siis tuleb otsus langetada piirangute rakendamise, tingimuste seadmise või soovitude andmise vajalikkuse kohta ning vormistada vastav kirjalik põhjendus (KMH eelhinnangus) või algatada KMH.

Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhise tabel (lisa 2).

Tabel sisaldab Eestis I, II ja III kaitsekategooria liike, mis on registreeritud EELIS andmebaasis, kas elupaiga polügoonina või punktobjektina. Lisas 2 olevas tabelis on välja toodud liikide kaupa majanduspiirangud, mida rakendatakse metsaraiele, kui see kattub liigi elupaigaga. Lisaks on käsitletud liigi kasvukoha nõudlusi, ohtusid ning soovitusi. Tabel katab ära kõik loodus- ja linnualade kaitse-eesmärkideks nimetatud metsaliigid ja lisaks veel direktiivi aruandluses käsitletud liigid (joonis 1 ja joonis 2), v. a. soodsas seisundis liigid. Tabelit haldab ja hoiab ajakohasena Keskkonnaameti liigikaitsebüroo.

Joonis 2. Natura 2000 loodus- ja linnualal liigileiukohtade ja -elupaikade metsateatiste menetlemise otsustuspuu

4. Raiete kumuleerumine

Raiete kumuleerumine (võimendumine) saab tekkida, kui raiete koosmõju tulemusel tekib negatiivne mõju kaitseala kaitse-eesmärgiks olevatele väärtustele või ala terviklikkusele. Ala terviklikkus on lisaks ala kaitse-eesmärgile kogu ala hõlmava ökoloogilise struktuuri ja funktsioonide toimimine võimaldamaks säilitada elupaigatüüpide ja liikide populatsioone, mille kaitseks on ala määratud. Niisamuti ala iseparanemise ja taastumisvõime säilimine ilma olulise välise sekkumiseta⁵⁴. Kui üksikudel raietel on väheoluline mõju ala väärtustele või terviklikkusele, siis mitmete raiete koosmõjul võib mõju muutuda oluliseks. Eraldi hindamist raiete kumuleerumise kohta käesolev kava ette ei näe, sest kumuleerumise vältimiseks on kehtestatud alapõhised kaitse-eeskirjad, metsaelupaigatüüpides raiekeeld ja puhversoon ning metsamajandamise tabeli tingimused, mis koostoimes välistavad raiete intensiivistumise võimaluse. Kaitse-eeskirjades metsade majandamise tingimused on suunatud just kaitse-eesmärke arvesse võttes ning vähendamaks raiete intensiivsust, seades selleks raietele tingimused vööndite ja asukoha põhjal vastavalt suuruse, aja, raieviiside, metsade keskmise vanuse, puistute uuenemise jt kriteeriumeid arvesse võttes. Raiete intensiivsust metsaelupaigatüüpides vähendab ka nende majandamise keeld, nende ümber olev puhvervöönd ning metsade väärtuspõhiste majandamise põhimõtete rakendamine (Lisa 2), millega seatakse omakorda täiendavaid tingimusi metsade majandamisele. Lisaks, kui kaitse-eeskirjaga ei ole sätestatud teisiti, kehtivad metsaseadusest tulenevad puistu keskmise vanuse, keskmise rinnasdiameetri, langi suuruse ja metsa uuenemise kriteeriumid. Arvestada tuleb veel asjaoluga, et RMK kaitsealade piiranguvööndis uuendusraieid ei tee⁵⁵. Kogu kaitstvate alade metsamaast moodustab riigimaa 74,7% ja piiranguvööndi metsamaast 57,2%⁵⁶.

Alternatiiv 2 realiseerumisel on raiete kumuleerumise vältimiseks looduskaitseaduses (eel nõus) lage- ja veeraie keeld kaitsealade piiranguvööndites ja hoiualadel. Ühtlasi jäävad püsima metsaelupaikades majandamise keeld ja elupaikadele rakenduv puhvervöönd. Lisaks seab tingimusi metsade väärtuspõhise majandamise juhis (Lisa 2) ja looduskaitseaduse eel nõu lisa „valik-, häil- ja aegjärkse raie tingimused kaitstaval loodusobjektidel ja ranna ja kalda piiranguvööndis”. Raiete mõjude kumuleerumise piiramiseks on looduskaitseaduse lisas välja toodud metsa uuenemise tingimused, maksimaalse raielangi suurus, säilikuude hulk, raiejärkude vahe aastates ning täiuse tingimused aegjärksele ja valikraiele. Samuti kehtib alternatiiv 2 puhul RMK arengukava eesmärk ja otsus lõpetada uuendusraiate tegemine kaitsealade piiranguvööndis.

⁵⁴ Euroopa Komisjon, 2019. Euroopa Liidu Teataja „Teave Euroopa Liidu institutsioonidelt, organitelt ja asutustelt”. Kättesaadav: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=ES](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=ES)

⁵⁵ Riigimetsa Majandamise Keskuse arengukava 2024-2028. Kättesaadav: [RMK_arengukava_2024-2028.pdf](#)

⁵⁶ Keskkonnaportaali Kaitstvate alade kõlvikuline jaotus. Kättesaadav: [Kaitstvate alade kõlvikuline jaotus | Keskkonnaportaal](#)

5. Teemakaardid

NB! Tegemist on kahe näidisalaga. Selliseid teemakaarte tuleks teha kõigi Natura 2000 võrgustiku alade kohta.

Iga teemakaart on ühe Natura ala kohta, milles kirjeldatakse kaitse-eesmärgiks olevate metsaelupaigatüüpide või metsaliikide seisundit ning koondatakse kokku kaitsekorralduskavas seatud kaitse-eesmärgid. Vajadusel, kui teadmised liigi või elupaigatüübi andmetes on paranenud, täpsustatakse alapõhised kaitse-eesmäärke. Lisaks antakse informatsioon Natura ala raieetingimustest, mida kuvatakse alapõhistel kaartidel.

Kaartidel kujutatud värvid põhinevad käesolevas kavas nimetatud erinevatel raieetingimustel. Selleks jaotati liigitabelis olevad väärtused raieetingimuste kaupa eri kategooriatesse: täielik raiekeeld, uuendusraie keeld, tingimustega uuendusraie, uuendusraie kuni 0,5 ha ja muud raieetingimused. Elupaigatüüpidel eristatakse kahte kategooriat, mis on täielik raiekeeld ja puhverala ehk nn raiete mõjuala. Lisaks veel kaitse-eeskirjadest tulenevad tingimused. Seejärel tehti liigileiukohtade, elupaigatüüpide andmetest, puhveralast ja kaitse-eeskirjast raieetingimustega kihid, mis lõigati üksikeisest läbi arvestades raieetingimuste hierarhiat, mille kohaselt jääb kehtima rangem raieetingimus. Kui elupaigatüüpide puhul kehtivad Natura aladel ühesugused raieetingimused, siis liikide puhul tingimuste seadmisel tuleb arvestada, kas liik on nimetatud kaitse-eesmärgiks või mitte (loe täpsemalt Lisa 2 tabelis). Lisaks tuleb arvestada iga Natura alale jäävaid siseriiklike kaitsealasi ja nendes tulevaid metsaraiete tingimusi. Seetõttu võivad raieetingimused iga Natura ala kohta erineda, tulenevalt siis ala eesmärkidest või kaitsekorrast. Raieetingimused on kaartidel kujutatud kuute erinevasse kategooriasse. Kaardil valged/värvideta osad on teine kõlviku tüüp kui mets, näiteks soo, niit jne.

Raieetingimuste legend:

- täielik raiekeeld. Kehtib loodusreservaatides ja sihtkaitsevööndites (v.a. kaitsekorralduslike tööde käigus sihtkaitsevööndites). Piiranguvööndites ja hoiualadel vastavalt väärtustele ja selle tingimustele – liikide puhul vastavalt lisa 2 väärtuspõhise metsamajandamise juhisele, metsaelupaigatüüpide puhul täielik raiekeeld kõikidel Natura aladel.
- uuendusraie keeld. Kehtib Natura 2000 võrgustiku koosseisu kuuluva kaitseala ja püsielupaiga piiranguvööndis ning hoiualal vastavalt lisa 2 väärtuspõhise metsamajandamise juhisele.
- tingimustega uuendusraie. Kehtib Natura 2000 võrgustiku koosseisu kuuluva kaitseala ja püsielupaiga piiranguvööndis ning hoiualal vastavalt lisa 2 tabelile. Üldjuhul uuendusraie on keelatud, v.a. näiteks häilraie või aegjärgne raie.
- uuendusraie kuni 0,5 ha kehtib Natura 2000 võrgustiku koosseisu kuuluva kaitseala ja püsielupaiga piiranguvööndis ning hoiualal vastavalt lisa 2 tabelile.

muud raietingimused. Kehtib Natura 2000 võrgustiku koosseisu kuuluva kaitseala ja püsielupaiga piiranguvööndis ning hoiualal vastavalt lisa 2 tabelile. Muud raietingimused võivad olla näiteks raiete teostamiseks ajalised piirangud, külmunud pinnase ja lumikatte nõue, täiuse nõue, keelatud võib-olla teatud puude ja põsaste raie, keelatud võib-olla kokkuveoteede rajamine või raidmete ladustamine liigi leiukohas.

puhverala. Kehtib Natura 2000 võrgustiku alal kuuluva kaitseala ja püsielupaiga piiranguvööndis ning hoiualal elupaigatüübi ümbruses 30 m raiete mõjualana. Kehtib ka olukorras, kus sihtkaitsevööndisse jääv metsaelupaigatüüp piirneb piiranguvööndiga, mille tulemusel 30 m raiete mõjuala kandub piiranguvööndi metsadele (juhul, kui seal ei ole rangema kaitsekorraga väärtust).

eeskirja tingimused. Tulenevad Natura 2000 võrgustiku koosseisu kuuluvast kaitseala kaitse-eeskirjast. Mitme siseriikliku kaitseala kattumisel Natura alaga võivad eeskirja tingimused olla erinevad. Seda arvestatakse kaartidel väärtuste hierarhiast tulenevalt.

Käapa loodusala metsaelupaigatüüpide ja -liikide kaitse-eesmärgid

Metsaelupaigatüübid							
Kaitseväärtus	Pindala (ha) / Esinduslikkus ⁵⁷	Looduskaitsealine seisund ⁵⁸	Üldine looduskaitsealine väärtus ⁵⁹	Andmekvaliteet ⁶⁰	Kaitse-eesmärk	Panus FRV-ssse (%) ⁶¹	Märkused
Siirdesoo- ja rabametsad 91D0*	8,6 / A 2,1 / B 42,4 / C	8,6 / A 1,9 / B 42,6 / C	8,6 / B 42,8 / B 2,7 / C	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatüübi seisundit	0,2	Pole nimetatud kaitseala ja loodusala eesmärgiks.

⁵⁷ Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne. Täpsemalt: [metsaelupaigatüüpide inventeerimise juhend](#), [niiduelupaigatüüpide inventeerimise juhend](#), [järve-elupaigatüüpide inventeerimise juhend](#), [soo-elupaigatüüpide inventeerimise juhend](#)

⁵⁸ Looduskaitsealine seisund (Conservation): A – väga hästi säilinud, B – hästi säilinud, C – keskmiselt säilinud või osaliselt rikutud, X – säilimise aste teadmata.

⁵⁹ Üldine looduskaitsealine väärtus: A – väga kõrge, B – kõrge, C – keskmine, X – teadmata

⁶⁰ Valida saab ainult ühe kategooria; kui andmed on kogutud eri allikatest, tuleb valida kõige olulisema andmeallika kategooria.

⁶¹ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article/17/habitat/report/https://nature-art17.eionet.europa.eu/article/17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide pindalast

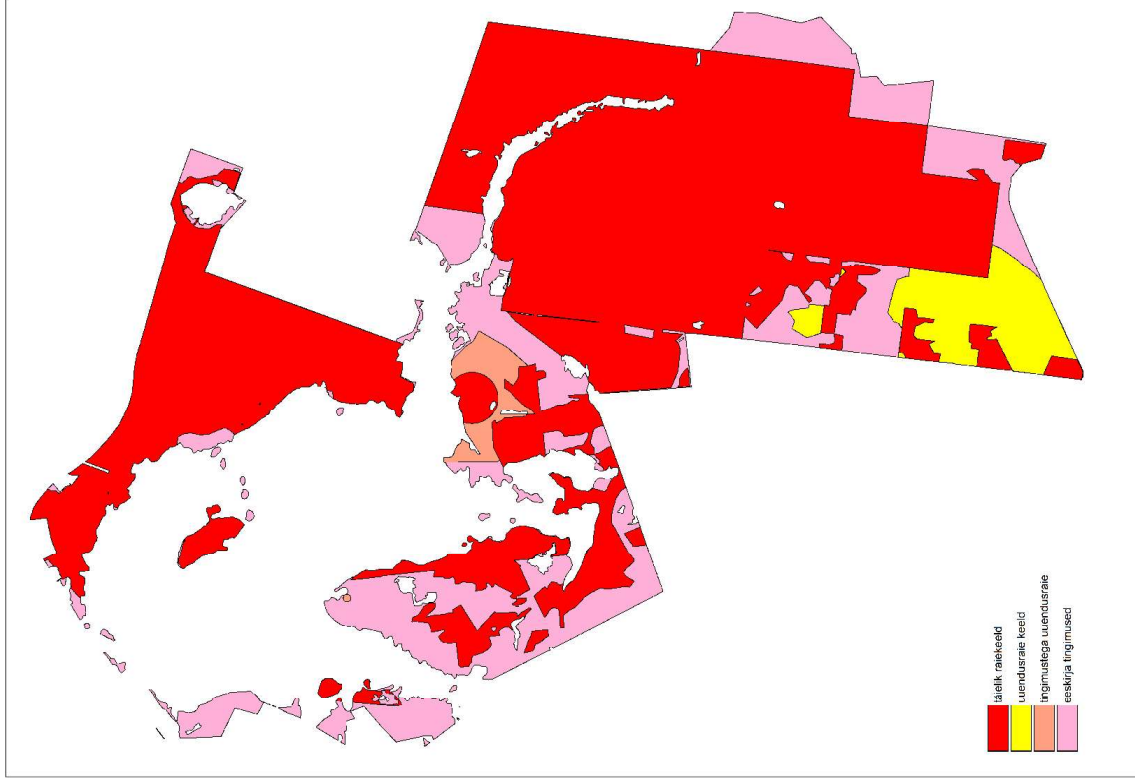
Vanad loodusmetsad 9010*	67,3 / A 93,9 / B 253,6 / C	83,6 / A 114,1 / B 217,1 / C	120,8 / A 256,9 / B 37,1 / C	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatuübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatuübi seisundit	0,2	
Rohunditerikkad kuusikud 9050	132,1 / A 3,97 / B 2,73 / C	129, 8 / A 7,8 / B 1,2 / C	135,7 / A 3,1 / B	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatuübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatuübi seisundit	0,2	
Soostuvad ja soolehtmetsad 9080*	178,7 / A 17,7 / B 14 / C	178 / A 9 / B 23,5 / C	191,2 / A 18,9 / B 0,3 / C	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatuübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatuübi seisundit	0,1	

Raietingimused

Piiranguvööndis on keelatud uuendusraie, välja arvatud turberaie ja lageraie lankidena, mille kogupindala ei ole suurem kui 2 ha, laiusega maksimaalselt 30 m, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus.

Alternatiiv 2 raietingimused

Piiranguvööndis on keelatud uuendusraie, välja arvatud aegjärgne raie ja häilraie lankidena, mille kogupindala ei ole suurem kui 2 ha, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus.

Linnuraba loodusala metsaelupaigatüüpide ja -liikide kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus	Pindala (ha) / Esinduslikkus	Looduskaitsealine seisund	Üldine looduskaitsealine väärtus	Andmekvaliteet	Kaitse-eesmärk	Panus FRV-sse (%)
Siirdesoo- ja rabametsad 91D0*	254,4 / A	211,4 / A	649,9 / B	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatüübi seisundit	0,3
	668,2 / B	427,7 / B	352,9 / B			
	126,4 / C	409,9 / C	46,1 / C			
Vanad loodusmetsad 9010*	24 / A	36,8 / A	98 / A	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatüübi seisundit	0,2
	167,9 / B	185,7 / B	350,9 / B			
	318,7 / C	288 / C	61,7 / C			
Vanad laialehised metsad 9020*	14,2 / A	14,9 / A	27,3 / A	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatüübi seisundit	0,2
	19,5 / B	4,2 / B	16,2 / B			
	9,7 / C	24,4 / C				
Rohunditerikkad kuusikud 9050	9,4 / A	31 / A	158 / A	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund ♦ parandada elupaigatüübi seisundit	0,1
	61,8 / B	30,8 / B	33,3 / B			
	22,3 / C	31,6 / C	2,1 / C			
Soostuvad ja soo- lehtmetsad 9080*	8,7 / A	6,8 / A	14,5 / A	♦ täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	♦ säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	0,1
	38,3 / B	34,3 / B	174,2 / B			
	209,3 / C	215,3 / C	67,6 / C			

									◆ parandada elupaigatüübi seisundit	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------------------	--

Metsaliigid										
Kaitseväärtus ja populatsiooni tüüp (paikne, pesitsev, peatuv, talvituv)	Populatsiooni suurus	Ühik ⁶²	Liigi elupaiga kvaliteet (säilimise aste) ⁶³	Üldhinnang ⁶⁴	Andmekvaliteet ⁶⁵	Kaitse eesmärk	Panus FRV-sse (%) ⁶⁶	Märkused		
Kaunis kuldking	60	ha	B – hästi säilinud	B – kõrge väärtus	◆ põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	◆ säilitada liigi elupaiga ulatus ja hea kvaliteet ning populatsiooni suurus				
Püst-linalheik	35	taime	X – säilimise aste teadmata	C – oluline väärtus	◆ ebapiisavad või puuduvad andmed	◆ vältida halvenemist				

⁶² Kasutatavad ühikud: isendite arv (rändajad (r), talvitujad (t), isased – metsis (kukke)), paaride arv (õitsvad varred, võrsed), puhmikute arv (taimed), elupaiga/kasvukoha suurus (ha), asustatud puud/kivid (samblad, samblikud, lendorav), asustustihedus (ha², linnuatlases), atlase ruutude arv (liigi esinemine), leiuukohtade arv

⁶³ Säilimise aste: A – väga hästi säilinud (peaaegu kogu liigi poolt hõivatud elupaiga kvaliteet on piisav), B – hästi säilinud (suurema osa liigi poolt hõivatud elupaiga kvaliteet on piisav), C – keskmiselt säilinud (suurema osa liigi poolt hõivatud elupaiga kvaliteet ei ole piisav), X – säilimise aste teadmata (suurema osa või kogu liigi poolt hõivatud elupaiga kvaliteet on teadmata)

⁶⁴ Üldhinnang: A – väga kõrge väärtus, B – kõrge väärtus, C – oluline väärtus

⁶⁵ Valida saab ainult ühe kategooria; kui andmed on kogutud eri allikatest, tuleb valida kõige olulisema andmeallika kategooria.

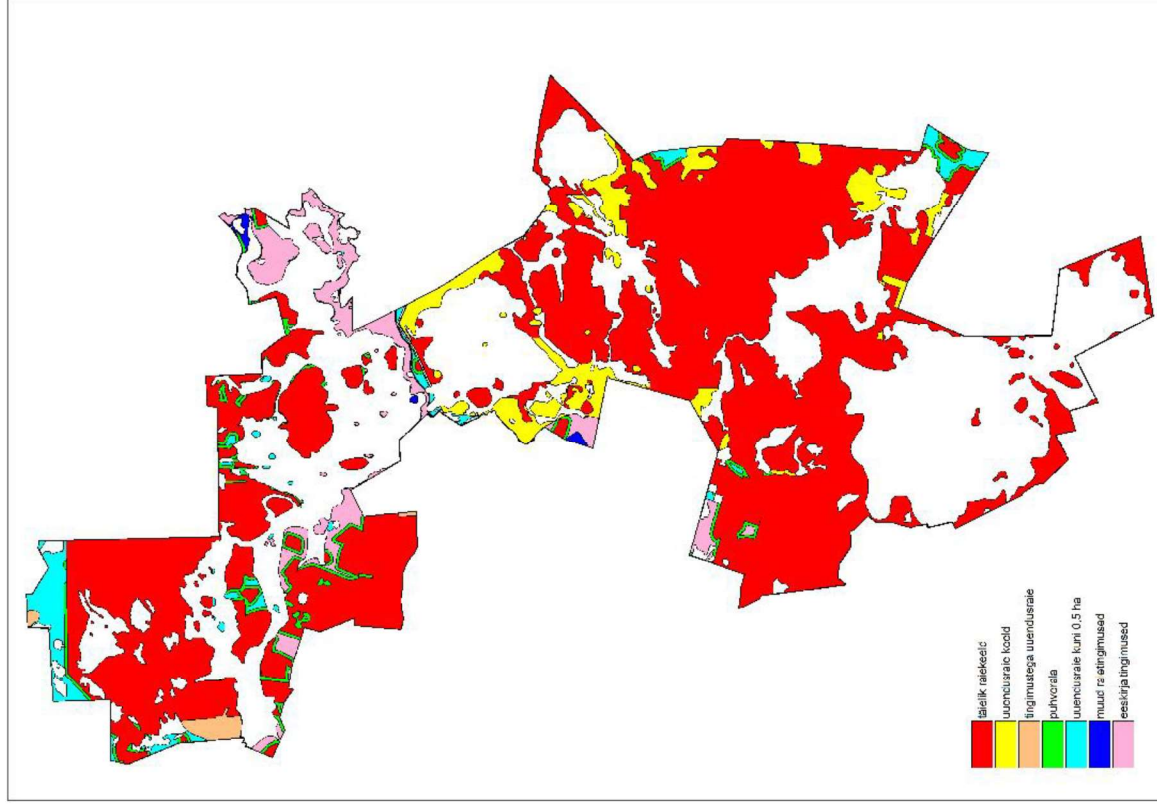
⁶⁶ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/report/>) Numbrid näitavad, milline on selle loodusala liikide osakaal kogu Eesti liikide arvukusest

Raietingimused

Piiranguvõõndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud uuendusraie, kusjuures uuendusraie tegemisel turberaiena tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus.

Alternatiiv 2 raietingimused

Piiranguvõõndis on lubatud hääl- ja aegjärgne raie

LISAD

Lisa 1. Natura alade nimekiri

Lisa 2. Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhised ja andmetabel.

[Metsade VP_majandamise juhised](#)

[Andmetabel](#)

TÖÖVERSIOON

Lisa 3. Kokkulepped kaitsealustele objektidele jäävate teetrasside ja liinikoridoride hooldamiseks ning metsaelupaikades sõitmiseks metsamajandustöödel

Teetrasside hooldamise põhimõtted

Teetrasside (teemaa) laius sõltub konkreetse tee kategooriast ning sellele rajatud taristust, kuid üldise põhimõttena tuleb tee valdajal tagada tee läbitavus ning sellel liiklejate ohutus. Täielikku ohutust ja teede läbitavust mistahes ilmastikutingimuses (trombid jms) ei ole võimalik saavutada, kuid teetrasside hooldusel püütakse siiski riske maksimaalselt vältida ning probleeme ennetada.

Sõltuvalt transpordimaale (teemaale) ja selle vahetusse naabruse jäävate kaitseväärtuste esinemisest (nt I kaitsekategooria linnuliigid, väga häirimistundlike linnuliikide pesapaigad, kõrge loodusväärtusega metsaelupaigatüübid, kaitsealused üksikobjektid), võib järgnevates põhimõtetes ette tulla kohapõhiseid erisusi, kuid üldise põhimõttena Keskkonnaamet

1. kooskõlastab teetrasside raadamise transpordimaa (teemaa) katastriüksuse ulatuses, kusjuures soovib säilitada tugevad elujõulised suured puud, mida ei ohusta lumevaalimine jm kahjustused ja mis ei takista teehooldustöid;
2. kooskõlastab teele ohtlike puude eemaldamise (eelistatult sanitaarraiena, vajadusel raadamisega) teemaaga piirnevas kaitseala piiranguvööndis ulatuses (kuni metsa ülariinde kõrguse laiuses vööndis), mis tagaks tee läbitavuse ja sõitjate ohutuse, kusjuures säilitada tuleb kõik tugevad elujõulised suured puud, mis ei ohusta teed ega sellel liiklejaid;
3. ei kooskõlasta teemaaga piirnevates rangelt kaitstavates vööndites (sihtkaitsevöönd, loodusreservaat) metsamaal raadamist, küll aga teele ohtlike puude raie sanitaarraiena, kusjuures langetatud puud jäävad vööndisse looduslikule arengule; vajadusel on lubatud tüvede järkamine ja teisaldamine teest kaugemale metsa alla;
4. kooskõlastab teemaaga piirnevates rangelt kaitstavates vööndites avamaa kõlvikutel (pärandniidud) raadamise koos puittaimestiku eemaldamisega;
5. nõuab, et raadamiste ja raiealade mahtu ei kajastata metsateatistes kogu transpordimaa ulatuses, vaid metsamaa kõlviku reaalses ulatuses ehk tegeliku raieala ulatuses;
6. arvestab/kontrollib eraldiste kaupa prognoositud sanitaarraie mahtu objekti kohta tervikuna, kuna prognoosid võivad eraldiste piires tegelikust vajadusest erineda;
7. kooskõlastab raietööd reeglina lindude ja lendorava pesitusperioodi välisel ajal (pesitsusaega tuleb arvestada perioodil 15.02-31.08), kuid kaalub kohapõhiselt vajadusel metsateatiste realiseerimist kaalutusotsusena ka lindude pesitsusaegse piirangu ajaks, kui tegevusega ei kaasne teadaolevat häiringut; *Praegu lisatakse kõikidele metsteatistele automaatselt: Looduskaitseaduse (LKS § 55 lg 6¹) alusel on keelatud looduslikult esinevate lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani. Lindude asustustihedus on reeglina kõrgem segametsades (laane-, salu- ja soovikumetsades) ning kasvab metsa vanuse tõustes.*
8. keelab raiutud materjali ladustamise ja pinnase kahjutused (sealhulgas pinnase freesimise) kaitsealuste taimeliikide kasvukohtades ning pool-looduslikel kooslustel, s. h. keelab I ja II kaitsekategooria taimeliikide kasvualadel masinatega sõitmise taimede põhilisel õitsemis- ja viljumisperioodi ja pehme pinnasega;
9. nõuab puittaimestiku raiel pärandniitudel, et kännud tuleb jätta nii madalad, et edaspidi oleks ala hooldusniidukiga hooldatav ning pinnasekahjustuste tekitamisel tuleb pinnas tasandada;

10. nõuab veekaitsevööndites puittaimestiku maksimaalset säilitamist määral, mis ei takista teel liiklemist ega ohusta liiklejaid;
11. lubab kaitsealustel objektidel väljaspool teid liiklemist mootorsõidukitega või maastikusõidukitega teetrassi hooldamise eesmärgil ainult transpordimaa katastriüksuse ja raadatava ala piires;
12. nõuab kaitsealuste parkide ja üksikobjektide puhul iga üksiku puu tasemel tegevuste vajaduse kirjeldamist ja arboristide kaasamist hooldusvajaduse määramiseks ning hooldustööde läbiviimiseks, v.a. pääste- ja avariiolukordades, mil piisab Keskkonnaameti teavitamisest;
13. kooskõlastab otsese ohu ja avariide korral kohapõhiselt ka erakorralisi ja erandlike tingimustega töid ohutuse ja turvalisuse tagamiseks ühe tööpäeva jooksul;
14. püüab üldise põhimõttena kogu Eestis transpordimaadele joonistatud metsaelupaiku võimalikult kiiresti korrigeerida;
15. koordineerib teetrasside puhastamise kommunikatsiooni RMK ja Transpordiametiga enne raieid, kui on selgunud taotletavad tööalad, mahud ja aeg.

Erisused:

- keelatud võib olla teetrasside raadamine nt. I kaitsekategooria liigi pesapaigas, kaitse-eesmärgiks seatud loodusdirektiivi metsaelupaigatüübis või liigi leiukohas vm. range kaitsega alal, kuid KeA püüab alati esmalt leida lahenduse, mis tagaks tee turvalisuse koos kaitseväärtuste säilimisega. Selliseks kompromissiks võib olla eritingimused nt kõrgemate ja ohtlike puude raieks, kuid madalama puittaimestiku säilitamine vms., lendorava pesapuude säilitamine jms.

Liinikoridoride hooldamise põhimõtted

Liinikoridoride kaitsevöönd on keskpingeliinidel 10+10 m ja kõrgpingeliinidel 25+25 m, mis peaks olema liini turvalisuse ning töökindluse huvides hooldatud. Madalpingeliinid (2+2 m) on 96% ulatuses juba ilmastikukindlad, mis tähendab, et kliendikatkestusi esineb seal vähem kui keskpinges, kuid liinikoridore on sellegi poolest tarvilik regulaarselt hooldada. Õhukaabli kaitsevöönd on 3+3 m.

Liinikoridoride rajamise, laiendamise ja hooldamise kokkulepped

1. Elektrilevi esitab olemasolevate liinikoridoride hooldamiseks ja laiendamiseks kaitsealustel loodusobjektidel raietööde vajaduse ja kogumahu hinnangu hooldustööde kavana Keskkonnaametile kooskõlastamiseks töödele eelneval aastal teisel poolaastal.
2. Elektrilevi poolt rajatav uus võrk ehitatakse reeglina maakaabliga ja võimalusel teede äärde olemasolevatesse kaitsevöönditesse.
3. Olemasolevates liinikoridorides masinatega liikumine on looduskaitseaduse (LKS) alusel liinirajatiste hooldustöödel piiranguvööndites vaikimisi lubatud (LKS § 31 lg 2 p 10 alusel) ja sihtkaitsevööndites ala kaitse-eeskirjadega (LKS § 30 lg 4 p 6 alusel olemasoleva rajatise hooldustööna); seega ei ole masinatega liikumiseks vaja eraldi kooskõlastust, küll aga lisajuurdepääsude rajamiseks (kui on vaja raiet, pinnase tugevdamist vms) kaitsealustel objektidel väljaspool liinikoridore.
4. Liinihooldusel enam kui 20 tihumeetrit (tm) üle 8 cm rinnasdiameetriga puude raiumiseks kinnisasjalt vajab Elektrilevi lisaks maaomaniku teavitamisele **tänaste regulatsioonide kohaselt** ka maaomaniku taotletud metsateatist või maaomanikult volitust teatise esitamiseks. Alla 20 tm raiemahu puhul teavitatakse maaomanikku ja küsitakse tema maal kavandatud tegevusele tingimusi.
5. Elektrilevi lähtub pesitsusrahu tagamisel [KeA kodulehel esitatud maatriksist](#).

Sõltuvalt liinikoridoride kaitsevöönditesse ja nende vahetusse naabruses jäävate kaitseväärtuste esinemisest (nt I kaitsekategooria linnu- ja taimeliigid, väga häirimistundlike linnuliikide pesapaigad, kõrge loodusväärtusega metsaelupaigatüübid, kaitsealused üksikobjektid), võib järgnevates põhimõtetes ette tulla kohapõhiseid erisusi, kuid üldise põhimõttena Keskkonnaamet

6. saab Elektrilevilt tööde kooskõlastuseks vektorkaardikihi, millele on kantud liinid ja nende koridoride vajalikud raadatavad reaalsed laiused ning KeA annab tingimused ja kaitseala valitseja kooskõlastuse seal kaitsealustele objektidele jäävate lõikude kaupa, kandes erinevate kooskõlastuse tingimustega lõigud ka kaardile;
7. kooskõlastab liinikoridoride raadamise vastava liini kaitsevööndi ulatuses, kusjuures soovib säilitada tugevad elujõulised suured puud, mis ei ohusta liine ega takista vajalikke hooldustöid;
8. kooskõlastab liinidele ohtlike puude eemaldamise (sanitaarraiena) liinikoridoridega piirneval alal ulatuses (kuni metsa ülarinde kõrguse laiuses vööndis), mis tagaks liini ohutuse, kusjuures säilitada tuleb kõik tugevad elujõulised suured puud, mis asuvad väljaspool õhuliinide kaitsevööndeid; sihtkaitsevööndisse langetatud puud jäävad vööndisse looduslikule arengule; vajadusel on lubatud tüvede järkamine ja teisaldamine liinist kaugemale metsa alla;
9. kooskõlastab sihtkaitsevööndites liinikoridorides varasemate koridoride laiendamise metsamaal (v.a. võsa hooldamist) ulatuses, mis tagab ohutud liinihooldustööd, ja liinidele ohtlike puude raie, kusjuures langetatud puud jäävad vööndisse looduslikule arengule; vajadusel on lubatud tüvede järkamine ja teisaldamine liinist kaugemale metsa alla.

10. kooskõlastab liinikoridoriga piirnevates kaitstavates võõndites avamaa kõlvikutel (pärandniidud) hooldustööd koos raiejäätmete koristamise ja tekkinud materjalide kokku vedamisega kinnisasja piires kinnisasjaomanikuga kooskõlastatult;
11. eeldab, et raadamiste ja raiealade mahtu ei kajastata metsateatistes kogu liinikoridori ulatuses, vaid metsamaa kõlviku realses ulatuses ehk tegeliku raieala ulatuses. Elektrilevi informeerib tööde teostajaid antud ettepanekust ja tööde teostamisel informeerib tööde teostaja maaomanikke antud juhisest;
12. arvestab/kontrollib eraldiste kaupa prognoositud raiete mahtu objekti kohta tervikuna, kuna prognoosid võivad eraldiste piires tegelikust vajadusest erineda;
13. kooskõlastab raietööd reeglina lindude ja lendorava pesitusperioodi välisel ajal (pesitusperiood on sõltuvalt liikidest vahemikus 15.02-31.08), kuid kaalub kohapõhiselt vajadusel metsateatiste realiseerimist kaalutusotsusena ka lindude pesitusaegse piirangu ajaks, kui tegevusega ei kaasne teadaolevat häiringut; praegu lisatakse kõikidele metsteatistele automaatselt järgmise teade: Looduskaitseaduse (LKS § 55 lg 6¹) alusel on keelatud looduslikult esinevate lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani. Lindude asustustihedus on reeglina kõrgem segametsades (laane-, salu- ja soovikumetsades) ning kasvab metsa vanuse tõustes. Elektrilevi lähtub [KeA kodulehel esitatud maatriksist, erandite puhul Elektrilevi kooskõlastab tegevused Keskkonnaametiga](#);
14. keelab raiutud materjali ladustamise ja pinnase kahjutused (sealhulgas pinnase freesimise) kaitsealuste taimeliikide kasvukohtades ning pool-looduslikel kooslustel (kaardiinfo avalikus rakenduses [X-GIS 2.0 \[looduskaitse\] \(maaamet.ee\)](#), lülitada sisse valik 'poollooduslik kooslus'), s. h. keelab I ja II kaitsekategooria taimeliikide kasvualadel masinatega sõitmise taimede põhilisel õitsemis- ja viljumisperioodi ja pehme pinnasega;
15. nõuab puittaimestiku raiel pärandniitudel, et kändud tuleb jätta nii madalad, et edaspidi oleks ala hooldusniidukiga hooldatav ning pinnasekahjustuste tekitamisel tuleb pinnas tasandada. Kändude kõrguseks jäetakse mitte rohkem kui 10 cm või suuremate kändude korral mitte kõrgemaks kui 1/3 kännu läbimõõdust;
16. nõuab veekaitsevõõndites puittaimestiku maksimaalset säilitamist määral, mis ei ohusta liine ega takista nende hooldust;
17. lubab kaitsealustel objektidel väljaspool teid liiklemist mootorsõidukitega või maastikusõidukitega liinikoridoride hooldamise eesmärgil ainult liinikoridoride piires (vt. ka p. 2);
18. kooskõlastab I ja II kaitsekategooria taimeliikide kasvuelupaikades maakaablite paigaldamise suundpuurimise (mitte kaevamise) meetodil; lubab avatud kaevise meetodit kasutada III kaitsekategooria liikide kasvukohtades;
19. ei kooskõlasta reeglina (metsamaal) uusi õhuliine (olemasolevaid võib rekonstrueerida);
20. nõuab looduskaitsealuste parkide ja üksikobjektide puhul iga üksiku puu tasemel tegevuste vajaduse kirjeldamist ja arboristide kaasamist hooldusvajaduse määramiseks ning hooldustööde läbiviimiseks;
21. kooskõlastab otsese ohu korral kohapõhiselt ka erakorralisi ja erandlike tingimustega töid ohutuse ja turvalisuse tagamiseks ühe tööpäeva jooksul. Kokkulepe kohaldub töödele, mille puhul klientidele elektriühenduse taastamiseks ei ole eelkõikulepe vajalik;
22. püüab üldise põhimõttena kogu Eestis liinikoridoridesse kaardistatud metsaelupaiku võimalikult kiiresti korrigeerida. Elektrilevi tagab kord nädalas andmete uuendamise enda infosüsteemides;
23. koordineerib liinikoridoride puhastamise kommunikatsiooni RMK ja Elektrileviga enne raieid, kui on selgunud taotletavad tööalad, mahud ja aeg.

Erisused:

- keelatud võib olla liinikoridori laiendamine nt. I kaitsekategooria liigi pesapaigas, kaitseesmärgiks seatud loodusdirektiivi metsaelupaigatüübis või liigi leiukohas vm. väga range kaitsega alal, kuid KeA püüab alati esmalt koostöös Elektrileviga leida lahenduse, mis tagaks liini turvalisuse koos kaitseväärtuste säilimisega. Selliseks kompromissiks võib olla eritingimused nt kõrgemate ja ohtlike puude raieks, kuid madalama puittaimestiku säilitamine vms.

TÖÖVERSIOON

Natura elupaigatüüpidel sõitmine metsamajandustöödel ja vaheladustuspaikade loomine elupaikadesse.

Üldreeglina tuleb metsamajandamisel elupaigatüüpides sõitmist vältida. LKS ja kaitse-eeskiri üldjuhul lubavad metsamajandustöödel sõidukitega sõitmist piiranguvööndis ja hoiualal tingimusel, et kaitseväärtusi ei kahjustataks oluliselt. Sõidukitega sõitmine on lubatud **külmunud, kuiva pinnasega või kui pinnas seda võimaldab.**

Sõltuvalt elupaikadesse jäävate täiendavate kaitseväärtuste esinemisest ja kaitsekorra eripäradest, võib järgnevatel põhimõtetes ette tulla kohapõhiseid erisusi. Esmalt tuleb kaaluda alternatiive, kui need puuduvad, siis võib elupaigatüüpides raiemasinatega läbisõitu ja puidu ladustamist erandina kaaluda tingimusel, et

1. eelistada selleks olemasolevaid trasse (vanad kokkuveoteed, kraavi- või liinitrasse, sihid, looduslikult avatumad alad) ja kohti, kus selleks ei ole vaja teha enam kui 8 cm puittaimestiku raiet, kusjuures kokkuveotee rajamiseks raiutud puitmaterjal jääb hajutatult elupaigatüüpi;
2. masinatega ei põhjustata pinnase kahjustusi, sealjuures tallamisõrna (nt. sambliku) ja märja pinnasega aladel liikumist tuleb maksimaalselt vältida või teha seda vaid külmunud pinnasega kandva talitee võimaluse korral;
3. kokkuveotee või vaheladustuspaiga rajamisel ei tohi langeda elupaigatüübi esinduslikkus. Tekkinud kahjustused (lühiajalised häiringud, mis elupaigatüübi seisundit ei kahjusta) korrastatakse pärast raietõid esimesel võimalusel, kui selleks on sobivad tingimused;
4. masinate liikumisteedele ja ladustuskohtadesse ei jää kaitsealuste taimeliikide kasvukohti (KeA võib kaaluda erisust vastavalt liigi tundlikkusele, ohustatusele, seisundile, kasvukohale);
5. tööd teostatakse väljaspool lindude ja loomade pesitsusperioodi (tavapäraselt 15.02-31.08);
6. külastusobjektide puhul tuleb arvestada, et juurdepääs ja esteetiline ilme oleks vähemalt samaväärselt tagatud;
7. liikumisteed (juhul, kui on vajadus läbi elupaigatüübi sõita) kooskõlastatakse kaardipõhiselt Keskkonnaametiga ja neist väljaspool masinatega sõitmine on keelatud.

Magevee elupaigatüüpides (jõesed ja ojad, järved, allikad) tuleb arvestada järgmiste tingimustega, et

1. masinatega ei sõideta veekaitsevööndis ega veekogus; veekogu ületamise vajaduse korral tuleb sinna rajada masinatele ajutine ülepääs, mis välistab veekogust läbisõidu ja kallaste kahjustamise.

Paljandite, karstide ja koobaste korral tuleb arvestada järgmiste tingimustega, et

1. paljandi servale lähemale kui 30 meetrit ei sõideta;
2. ei sõideta nähtavatele karstilõhedele tehnikaga lähemale kui 10 meetrit.

Pärandniitudel tuleb arvestada täiendavalt järgmiste tingimustega, et

1. vältida hajutatult sõitmist;
2. pinnasekahjustused esimesel võimalusel taastada selliselt, et see ei takistaks edaspidi niidu hooldust;
3. metsamaterjali ladustamine on keelatud;

4. puittaimestiku raiel pärandniitudel tuleb jätta kännud nii madalad, et edaspidi oleks ala hooldusniidukiga hooldatav;
5. raiealalt tuleb koristada kõik raiejäätmed, mis on pikemad kui 0,5 m ja/või jämedamad kui 5 cm;
6. üle hooldatava niidu on lubatud masinatega sõitmine üksnes pärast hooldustegevuse lõppemist.

TÖÖVERSIOON

Lisa 4

Kaitse korraldust reguleerivate aktide loetelu

TÖÖVERSIOON